

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA VEŘEJNÉ EKONOMIKY

Srovnání dávek nemocenského pojištění v České a Slovenské republice
Comparison of Sickness Insurance Benefits in the Czech and Slovak Republic

Student: Denisa Kocurová
Vedoucí bakalářské práce: Ing. David Lenert, Ph.D., MBA

Ostrava 2012

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra veřejné ekonomiky

Zadání bakalářské práce

Student: **Denisa Kocurová**
Studijní program: B6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: 6202R055 Veřejná ekonomika a správa
Specializace: 00 Veřejná ekonomika a správa
Téma: Srovnání dávek nemocenského pojištění v České a Slovenské republice
Comparison of Sickness Insurance Benefits in the Czech and Slovak Republic

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Nemocenské pojištění v České republice
 3. Nemocenské pojištění ve Slovenské republice
 4. Srovnání dávek nemocenského pojištění
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

KREBS, Vojtěch a kol. *Sociální politika*. 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2010. 542 s. ISBN 978-80-7357-585-4.

PŘIB, Jan. *Nemocenské pojištění v praxi*. 2. vyd. Praha: Grada, 2010. 218 s. ISBN 978-80-247-3203-9.

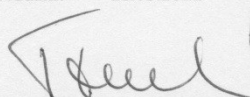
RIEVAJOVÁ, Eva a kol. *Sociálne zabezpečenie*. Bratislava: Ekonóm, 2008. 234 s. ISBN 978-80-225-2545-9.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

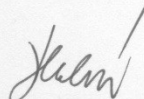
Vedoucí bakalářské práce: **Ing. David Lenert, Ph.D., MBA**

Datum zadání: 25.11.2011

Datum odevzdání: 11.05.2012

doc. Ing. Petr Tománek, CSc.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou práci, vypracovala samostatně, přílohy č. 1, 2, dané mi k dispozici, jsem samostatně doplnila.

V Ostravě dne 11. 5. 2012

.....

jméno a příjmení studenta

Obsah

1	Úvod	5
2	Nemocenské pojištění v České republice	7
2.1	Účast na nemocenském pojištění	7
2.2	Podmínky účasti zaměstnanců na pojištění	8
2.2.1	Přerušení nemocenského pojištění	9
2.2.2	Vynětí z nemocenského pojištění	9
2.3	Ochranná lhůta	10
2.4	Náhrada mzdy	10
2.5	Dávky nemocenského pojištění	11
2.5.1	Vyplácení dávek	12
2.5.2	Denní vyměřovací základ	13
2.5.3	Nemocenské	14
2.5.4	Ošetrovné	16
2.5.5	Peněžitá pomoc v mateřství	17
2.5.6	Vyrovňovací příspěvek v těhotenství a mateřství	19
3	Nemocenské pojištění ve Slovenské republice	20
3.1	Účast na nemocenském pojištění	20
3.2	Vznik, zánik a přerušení účasti na nemocenském pojištění	22
3.2.1	Vznik a zánik účasti na nemocenském pojištění	22
3.2.2	Přerušení účasti na nemocenském pojištění	22
3.3	Podmínky nároku na nemocenské dávky	23
3.4	Ochranná lhůta	24
3.5	Sazba pojistného na nemocenské pojištění	24
3.6	Dávky nemocenského pojištění	24
3.6.1	Rozhodné období	25
3.6.2	Nemocenské	26

3.6.3	Ošetrovné	28
3.6.4	Vyrovňavací dávka.....	29
3.6.5	Mateřské.....	30
4	Srovnání dávek nemocenského pojištění	33
4.1	Nemocenské.....	33
4.1.1	Odlišnosti nemocenské v ČR a SR.....	33
4.1.2	Srovnání výše nemocenského na konkrétním příkladu.....	34
4.2	Ošetrovné.....	36
4.2.1	Odlišnosti ošetrovného v ČR a SR.....	36
4.2.2	Srovnání výše ošetrovného na konkrétním příkladu	37
4.3	Peněžitá pomoc v mateřství a mateřské.....	38
4.3.1	Odlišnosti těchto dávek	38
4.3.2	Srovnání peněžité pomoci v mateřství a mateřské na konkrétním příkladu.....	39
4.4	Vyrovňavací dávka a vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství.....	40
4.4.1	Rozdíly mezi těmito dávkami	41
4.4.2	Srovnání těchto dávek na konkrétním příkladu.....	41
5	Závěr.....	44

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Seznam příloh

1 Úvod

Nemocenské pojištění je součástí sociální politiky, která má nezastupitelné a významné místo ve společnosti všech vyspělých zemí, protože je politikou orientovanou na člověka jeho osobní rozvoj a kvalitu života. Nemocenské pojištění bylo v ČR zavedeno již v roce 1888. Nemocenské pojištění je pojištění, pro případ ztráty nebo snížení příjmu z výdělečné činnosti a zajištění příjmu v důsledku dočasné pracovní neschopnosti nebo těhotenství a mateřství ekonomicky aktivních občanů. Charakteristickým rysem nemocenského pojištění zaměstnanců je vznik pojištění nikoliv smluvně nebo dobrovolně, nýbrž přímo ze zákona, většinou vstupem do zaměstnání. Jde o zákonem nucenou ochranu, ze které nemohou být vyloučeni zaměstnanci ani zaměstnavatelé. Z nemocenského pojištění jsou vypláceny v ČR dávky nemocenské, ošetrovné, peněžitá pomoc v mateřství a vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství. Z nemocenského pojištění SR jsou vypláceny dávky nemocenské, ošetrovné, mateřské a vyrovnávací dávka.

Předmětem této bakalářské práce jsou dávky nemocenského pojištění a jejich srovnání mezi dvěma státy a to mezi Českou a Slovenskou republikou.

Cílem této bakalářské práce je popsat nemocenské pojištění v České a Slovenské republice a zaměřit se na dávky nemocenského pojištění, na jejich nárok, výplatu a výpočet a tyto dávky porovnat mezi Českou a Slovenskou republikou.

K naplnění cíle bakalářské práce jsou využity rešerše odborné literatury a deskriptivní analýza statistiky sociálního zabezpečení.

Bakalářská práce je rozdělena do 5 kapitol. Po úvodu následuje kapitola pod názvem „Nemocenské pojištění v ČR“, která pojednává o účasti na nemocenském pojištění, podmínkách účasti zaměstnanců na pojištění, ochranné lhůtě, náhradě mzdy, obecně o dávkách nemocenského pojištění, ošetrovném, nemocenském, vyrovnávacím příspěvku v těhotenství a mateřství a peněžité pomoci v mateřství. Obsahem třetí kapitoly je nemocenské pojištění ve SR, účast a podmínky účasti na pojištění, ochranná lhůta, obecně o dávkách nemocenského pojištění ve SR, nemocenské, ošetrovné, mateřské a vyrovnávací dávka. Čtvrtá kapitola je zaměřena na dávky nemocenského pojištění v ČR i ve SR, na jejich

vzájemné odlišnosti a srovnání výše dávek na základě konkrétních příkladů. Poslední kapitolou této bakalářské práce je závěr.

Zdroje pro vypracování této práce jsou odborné publikace týkající se nemocenského pojištění, zákony a internetové zdroje uvedené v seznamu použité literatury.

2 Nemocenské pojištění v České republice

„Cílem dávek nemocenského pojištění je finančně zabezpečit ekonomicky aktivní občany v okamžiku, kdy kvůli nemoci či mateřství ztratí krátkodobě výdělek.“¹

2.1 Účast na nemocenském pojištění

Nemocenského pojištění jsou účastni ze zákona č. 187/2006 Sb., osoby samostatně výdělečně činné a povinně zaměstnanci, jimiž se rozumí:

- zaměstnanci v pracovním poměru,
- příslušníci Policie ČR, Hasičského záchranného sboru ČR, Celní správy ČR, Vězeňské služby ČR, Bezpečnostní informační služby a Úřadu pro zahraniční styky a informace a vojáci z povolání,
- státní zaměstnanci podle služebního zákona,
- členové družstva, jestliže mimo pracovněprávní vztah vykonávají pro družstvo práci, za kterou jsou odměňováni,
- zaměstnanci činní na základě dohody o pracovní činnosti,
- pracovníci v pracovním vztahu uzavřeném podle cizích právních předpisů,
- soudci,
- členové zastupitelstev ÚSC, městských částí nebo městských obvodů statutárních měst a hlavního města Prahy, kteří jsou pro výkon funkce dlouhodobě uvolněni,
- poslanci Poslanecké sněmovny a senátoři Senátu Parlamentu ČR,
- členové vlády, prezident, viceprezident a členové NKÚ, členové Rady pro rozhlasové a televizní vysílání, předseda Energetického regulačního úřadu, členové Rady Ústavu pro studium totalitních režimů, členové ČTÚ, finanční arbitr, zástupce finančního arbitra, Veřejný ochránce práv a zástupce Veřejného ochránce práv,
- dobrovolní pracovníci pečovatelské služby,
- pěstouni, kteří vykonávají pěstounskou péči v zařízení pro výkon pěstounské péče, nebo kterým je za výkon pěstounské péče vyplácena odměna,
- odsouzení ve výkonu trestu odnětí svobody zařazení do práce a osoby ve výkonu zabezpečovací detence zařazené do práce,

¹ ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ. ČSSZ: *Nemocenské pojištění* [online]. ČSSZ [15. 2. 2012]. Dostupné z: <http://www.cssz.cz/cz/nemocenske-pojisteni/>

- osoby činné v poměru, který má obsah pracovního poměru, avšak pracovní poměr nevznikl, neboť nebyly splněny podmínky stanovené pracovněprávními předpisy pro jeho vznik,
- FO, které jsou jmenovány nebo voleny do funkce vedoucího správního úřadu a jeho zástupce nebo do funkce statutárního orgánu PO a jeho zástupce zřízené zvláštním zákonem, pokud těmto osobám nevznikl pracovní nebo služební poměr a FO, které vykonávají veřejnou funkci mimo pracovní nebo služební poměr, pokud se na jejich pracovní vztah vztahuje ve stanoveném rozsahu zákoník práce.²

Podle novely zákona č. 470/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony jsou také účastní nemocenského pojištění:

- společníci a jednatelé společnosti s ručením omezeným, komanditisté komanditní společnosti a ředitelé obecně prospěšné společnosti, jestliže mimo pracovněprávní vztah vykonávají pro ni práci, za kterou jsou touto společností odměňováni,
- prokuristé a likvidátoři, pokud se jejich příjem z této činnosti považuje za příjem ze závislé činnosti podle zákona o daních z příjmů,
- členové kolektivních orgánů PO, kteří jsou za činnost v těchto orgánech odměňováni, pokud se jejich příjem za činnost v těchto orgánech považuje za příjem ze závislé činnosti nebo funkční požitky podle zákona o daních z příjmů,
- vedoucí organizačních složek PO, jejichž místo výkonu práce je trvale v České republice.³

2.2 Podmínky účasti zaměstnanců na pojištění

Aby zaměstnanci byli účastní nemocenského pojištění, musí vykonávat zaměstnání na území ČR nebo v cizině, pokud jejich zaměstnavatel má sídlo na území ČR a mají trvalý pobyt na území ČR nebo jiného členského státu EU. Zaměstnání trvalo nebo mělo trvat aspoň 15 kalendářních dnů a sjednaná částka započitatelného příjmu z tohoto zaměstnání za kalendářní měsíc činí aspoň 2500 Kč.

² ŽENÍŠKOVÁ, Marta a Jan PŘIB. *Zákon o nemocenském pojištění s komentářem a příklady*. 4. vyd. Olomouc: Anag, 2011. 247 s. ISBN 978-80-7263-642-6.

³ Zákon č. 470/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

Zaměstnanci jsou účastní pojištění též, jestliže jejich zaměstnání nemělo trvat a ani netrvalo déle než 14 kalendářních dnů, nastoupili opětovně do zaměstnání k témuž zaměstnavateli a od skončení předchozího zaměstnání, neuplynula doba aspoň 6 měsíců a jejich sjednaná částka započitatelného příjmu činí alespoň 2500 Kč.

Zahraniční zaměstnanec je účasten pojištění, pokud se na příslušném tiskopisu přihlásil k pojištění.

Vykonává-li zaměstnanec více zaměstnání, jenž každé zakládá účast na pojištění, je pojištěn z každého zaměstnání. Nárok na dávku se posuzuje v každém pojištění samostatně, ale dávka nemocenského pojištění se vyplácí pouze jedna, která se vypočítá z úhrnu DVZ ze všech zaměstnání.

2.2.1 Přerušování nemocenského pojištění

Pojištění zaměstnance se přerušuje po dobu, po kterou zaměstnanec nevykonává práci, neboť má pracovní volno bez náhrady příjmů nebo služební volno bez nároku na služební příjem nebo plat a trvá-li nepřetržitě déle než 30 kalendářních dní po sobě jdoucích. Pojištění zaměstnance se přerušuje také po dobu, kdy je zaměstnanec na rodičovské dovolené, s výjimkou doby, kdy mu náleží peněžitá pomoc v mateřství.⁴

2.2.2 Vynětí z nemocenského pojištění

Nemocenského pojištění nejsou účastní žáci, studenti a důchodci, kteří nevykonávají výdělečnou činnost, osoby, které jsou zaměstnány na základě dohody o provedení práce a jejich příjem je menší nebo roven 10 000 Kč za měsíc.⁵

Z nemocenského pojištění jsou vyňati lidé, kteří jsou pojištěni v jiném státě, protože jejich zaměstnavatel je poživatel diplomatických výsad a imunit. Zaměstnanci pracující u mezinárodní organizace jsou vyňati z nemocenského pojištění v ČR, pokud písemně

⁴ ŽENÍŠKOVÁ, Marta a Jan PŘIB. *Zákon o nemocenském pojištění s komentářem a příklady*. 4. vyd. Olomouc: Anag, 2011. 247 s. ISBN 978-80-7263-642-6.

⁵ ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ. *Průvodce dávkami nemocenského pojištění v roce 2012*. Praha: 2012. ISBN 978-80-87039-28-1.

požádali příslušnou správu sociálního zabezpečení o vynětí. Mezinárodní organizace mají většinou svůj zvláštní systém pojištění.⁶

2.3 Ochranná lhůta

Ochranná lhůta chrání zaměstnance před tím, aby nezůstali bez prostředků v době, kdy ukončí pracovní poměr a nastoupí do nového zaměstnání. Pokud zaměstnanec v této době onemocní, náleží mu dávka nemocenského pojištění z již ukončeného pracovního poměru.

Ochranná lhůta činí 7 kalendářních dnů ode dne zániku pojištění, pokud však pojištění trvalo kratší dobu, činí ochranná lhůta jen tolik kalendářních dnů, kolik dnů pojištění trvalo.

Ochranná lhůta pro nárok na peněžitou pomoc v mateřství činí 180 kalendářních dnů ode dne zániku pojištění, jejichž pojištění zaniklo v době těhotenství a trvalo alespoň po tuto dobu. Při kratším zaměstnání je ochranná lhůta jen tolik dní, kolik trvalo zaměstnání.⁷

2.4 Náhrada mzdy

Náhrada mzdy je finanční kompenzace, kterou poskytuje zaměstnavatel zaměstnanci při dočasné pracovní neschopnosti nebo karanténě v době prvních 21 kalendářních dnů. Náhrada mzdy přísluší zaměstnanci, pokud ke dni vzniku dočasné pracovní neschopnosti nebo karantény splňuje podmínky nároku na nemocenské pojištění.

Náhrada mzdy přísluší zaměstnanci za pracovní dny, s výjimkou karenční doby a za placené svátky, s výjimkou karenční doby, za které se mu mzda nebo plat nekrátí. U dočasné pracovní neschopnosti náleží zaměstnanci náhrada mzdy od čtvrtého pracovního dne, kdy první 3 dny jsou v tzv. karenční době, a v této době zaměstnanec nemá nárok na náhradu mzdy. U karantény je náhrada mzdy vyplácena od prvního pracovního dne.⁸

⁶ ŽENÍŠKOVÁ, Marta a Jan PŘIB. Zákon o nemocenském pojištění s komentářem a příklady. 4. vyd. Olomouc: Anag, 2011. 247 s. ISBN 978-80-7263-642-6.

⁷ ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ. Průvodce dávkami nemocenského pojištění v roce 2012. Praha: 2012. ISBN 978-80-87039-28-1.

⁸ ŠUBRT, Bořivoj. *Náhrada mzdy zaměstnance*. 3. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2011. 136 s. ISBN 978-80-7357-612-7

Náhrada mzdy se vypočítává z průměrného redukovaného výdělku zjištěného za poslední kalendářní čtvrtletí a to ve výši 60 % tohoto výdělku.⁹

Zaměstnanci pracující ve více zaměstnáních, náleží náhrada mzdy z každého zaměstnání samostatně. OSVČ se náhrada mzdy neposkytuje, neboť svých příjmů dosahují sami.¹⁰

2.5 Dávky nemocenského pojištění

„Nárok na dávku vzniká, jestliže podmínky pro vznik nároku na dávku byly splněny v době pojištění nebo v době přerušení pojištění.“¹¹

V ČR jde největší část výdajů na výplatu dávky nemocenského. Za rok 2010 tvořily výdaje na nemocenské 14 943 716 Kč. Výdaje na peněžitou pomoc v mateřství tvořily v roce 2010 7 409 591 Kč. Výdaje na ošetrovné byly ve výši 431 452 Kč a výdaje na vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství byly 3 774 Kč, viz příloha č. 1.

Soustava dávek zahrnuje pojištění krátkodobých následků některých sociálních událostí peněžitými dávkami odvozenými z výše výdělku, který nahrazují. Sociálními událostmi, které vzniknou v důsledku životní situace s potřebou krátkodobého zabezpečení, jsou:

- dočasná pracovní neschopnost k výkonu dosavadního zaměstnání pro nemoc nebo úraz, včetně hospitalizace nebo ve vybraných případech lázeňské péče,
- karanténa nařízena podle předpisů o boji proti přenosným nemocem,
- ošetřování nemocného člena rodiny nebo ve vymezených případech péče o zdravé dítě mladší než 10 let,
- těhotenství a mateřství.¹²

⁹ ŠUBRT, Bořivoj. *Náhrada mzdy zaměstnance*. 3. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2011. 136 s. ISBN 978-80-7357-612-7

¹⁰ ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ. *Průvodce dávkami nemocenského pojištění v roce 2012*. Praha: 2012. ISBN 978-80-87039-28-1.

¹¹ zákon

¹² KREBS, Vojtěch a kol. *Sociální politika*. 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2010. 542 s. ISBN 978-80-7357-585-4.

Okresní správy sociálního zabezpečení vyplácejí celkem 4 typy dávek nemocenského pojištění:

- nemocenské,
- ošetrovné,
- peněžitou pomoc v mateřství,
- vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství.¹³

Pojištěnec nemá nárok na výplatu nemocenského, peněžité pomoci v mateřství a ošetrovného, pokud v době pojistné činnosti:

- pracuje nebo osobně vykonává samostatně výdělečnou činnost,
- náleží mu nadále započitatelný příjem ze zaměstnání,
- je ve vazbě,
- vykonává trest odnětí svobody nebo zabezpečovací detenci.

Pokud žena pečuje o dítě a je ve výkonu trestu odnětí svobody nebo zabezpečovací detenci, na peněžitou pomoc v mateřství nárok má.

Dávky náleží za kalendářní dny. Výše dávky za kalendářní den se zaokrouhluje na celé koruny nahoru.

Má-li zaměstnanec za kalendářní den, v němž vznikl nebo zanikl nárok na dávku také nárok na započitatelný příjem za část pracovní doby, náleží mu dávka v poměrné výši za část pracovní doby, za kterou mu započitatelný příjem nenáleží.¹⁴

2.5.1 Vyplácení dávek

Dávky vypočítává a zpětně vyplácí místně příslušná okresní správa sociálního zabezpečení, jde-li o zaměstnané osoby a OSVČ nejpozději do měsíce od dne, kdy obdržela potřebné doklady. Způsob vyplácení dávek si určuje příjemce dávky. Peníze se vyplácejí buď

¹³ KREBS, Vojtěch a kol. *Sociální politika*. 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2010. 542 s. ISBN 978-80-7357-585-4.

¹⁴ ŽENÍŠKOVÁ, Marta a Jan PŘIB. *Zákon o nemocenském pojištění s komentářem a příklady*. 4. vyd. Olomouc: Anag, 2011. 247 s. ISBN 978-80-7263-642-6.

na bankovní účet, nebo prostřednictvím pošty v hotovosti. Jde-li o příslušníky, vyplácí dávky příslušný služební útvar, a pokud jde o odsouzené osoby, vyplácí jim dávky věznice a ústavy pro výkon zabezpečovací detence.

Místní příslušnost okresní správy sociálního zabezpečení se určuje podle sídla zaměstnavatele a jeho mzdové účtárny. Není-li sídlo zaměstnavatele shodné s místem mzdové účtárny, řídí se místní příslušnost okresní správy sociálního zabezpečení podle místa mzdové účtárny. Pro OSVČ je místní příslušnost okresní správy sociálního zabezpečení podle místa trvalého pobytu OSVČ.¹⁵

2.5.2 Denní vyměřovací základ

Denní vyměřovací základ se vypočítá tak, že se vyměřovací základ zjištěný z rozhodného období vydělí počtem kalendářních dní připadajících na rozhodné období. Denní vyměřovací základ se zaokrouhlí s přesností na 2 platná desetinná místa. Pokud jsou v rozhodné období vyloučené dny, snižuje se o ně počet kalendářních dnů připadajících na rozhodné období.

Vyloučenými dny jsou:

- kalendářní dny omluvené nepřítomnosti zaměstnance v práci nebo ve službě, za které mu nenáleží náhrada příjmu,
- kalendářní dny dočasné pracovní neschopnosti nebo karantény, za které zaměstnanci náleží náhrada mzdy, platu nebo odměny, tedy prvních 21 kalendářních dní dočasné pracovní neschopnosti nebo karantény,
- kalendářní dny, za které bylo zaměstnanci vypláceno nemocenské, peněžitá pomoc v mateřství nebo ošetřovné,
- kalendářní dny připadající na kalendářní měsíce, kdy OSVČ neplatila pojistné na pojištění,
- kalendářní dny připadající na kalendářní měsíce, v nichž OSVČ nebyla pojištění účastna

¹⁵ ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ. Průvodce dávkami nemocenského pojištění v roce 2012. Praha: 2012. ISBN 978-80-87039-28-1.

Vyměřovací základem zaměstnance je úhrn vyměřovacích základů pro pojistné na důchodové pojištění za jednotlivé měsíce v rozhodném období. Vyměřovacím základem OSVČ je úhrn měsíčních základů, z nichž OSVČ zaplatila pojistné na pojištění.

Rozhodným obdobím je období 12 kalendářních měsíců před kalendářním měsícem, ve kterém nastala sociální událost. Jestliže nastala sociální událost a doba od začátku pojištění po předcházející měsíc, ve kterém nastala sociální událost je kratší než 12 kalendářních měsíců, je rozhodným obdobím doba od vzniku pojištění do konce kalendářního měsíce, který předchází kalendářnímu měsíci, v němž sociální událost vznikla.¹⁶

Denní vyměřovací základ se dále redukuje prostřednictvím 3 redukčních hranic:

- první redukční hranice 838 Kč,
- druhá redukční hranice 1 257 Kč,
- třetí redukční hranice 2 514 Kč.

Částka do 838 Kč se započítává z 90 % a u peněžité pomoci v mateřství ze 100 %. Částka od 838 Kč do 1 257 Kč se započítává z 60 %. Částka od 1 257 Kč do 2 514 Kč se započítává 30 % a částka nad 2 514 Kč se nezohledňuje.

Procentní sazba pro výpočet dávek nemocenského pojištění se počítá:

- u nemocenského jako 60 % DVZ,
- u ošetrovného jako 60 % DVZ,
- u peněžité pomoci v mateřství jako 70 % DVZ.

2.5.3 Nemocenské

Na nemocenské má nárok pojištěnec:

- který byl uznán dočasně práceneschopným, nebo mu byla nařízena karanténa,
- nařízená karanténa nebo dočasná pracovní neschopnost trvala déle než 21 kalendářních dní.

¹⁶ ŽENÍŠKOVÁ, Marta a Jan PŘIB. *Zákon o nemocenském pojištění s komentářem a příklady*. 4. vyd. Olomouc: Anag, 2011. 247 s. ISBN 978-80-7263-642-6.

Nemocenské se poskytuje od 22. dne pracovní neschopnosti až po její ukončení za kalendářní dny. Doba, po kterou se nemocenské poskytuje, se nazývá podpůrní doba. Podpůrní doba trvá maximálně 380 kalendářních dnů.¹⁷

Výše nemocenského za kalendářní den činí 60 % DVZ. Výše nemocenského za kalendářní den činí 50 % výše nemocenského, jestliže si pojištěnec přivodil dočasnou pracovní neschopnost:

- zaviněnou účastí ve rvačce, tedy vzájemné napadení či fyzický střet dvou nebo více osob, nejde-li o sebeobranu nebo pomoc napadenému,
- jako následek své opilosti nebo zneužití omamných prostředků nebo psychotropních látek,
- při spáchání úmyslného trestného činu nebo úmyslně zaviněného přestupku.

Ošetřující lékař rozhodne o vzniku dočasné pracovní neschopnosti a vystaví pojištěnci tzv. Rozhodnutí o dočasné pracovní neschopnosti, které má 5 dílů:

- I. díl – Hlášení OSSZ o vzniku dočasné pracovní neschopnosti – zasílá lékař OSSZ,
- II. díl – Průkaz práce neschopného pojištěnce a hlášení OSSZ o ukončení dočasné pracovní neschopnosti – tento tiskopis má pojištěnec u sebe po dobu dočasné pracovní neschopnosti. Po ukončení dočasné pracovní neschopnosti jej odevzdá lékaři, který jej zašle OSSZ jako oznámení o ukončení dočasné pracovní neschopnosti,
- III. díl – Hlášení zaměstnavateli o vzniku dočasné pracovní neschopnosti - odevzdá zaměstnanec zaměstnavateli, aby si mohl uplatnit nárok na náhradu mzdy a k omluvení nepřítomnosti v práci,
- IV. díl – Žádost o nemocenské – odevzdá zaměstnanec zaměstnavateli, který ji pošle OSSZ, pokud dočasná pracovní neschopnost trvá déle než 21 kalendářních dní a zaměstnanec si touto žádostí uplatňuje nárok na nemocenské,
- V. díl – Rozhodnutí o ukončení dočasné pracovní neschopnosti – hlášení zaměstnavateli – odevzdá zaměstnanec svému zaměstnavateli po ukončení dočasné pracovní neschopnosti.

Režim dočasně práce neschopného pojištěnce stanoví ošetřující lékař, který zahrnuje:

- stanovení léčebného režimu,

¹⁷ ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ. Průvodce dávkami nemocenského pojištění v roce 2012. Praha: 2012. ISBN 978-80-87039-28-1.

- povinnost zdržovat se v době dočasné pracovní neschopnosti v místě pobytu a dodržovat rozsah a dobu povolených vycházek,
- provádění pracovní rehabilitace.¹⁸

Ošetřující lékař může vycházky povolit nejvýše v celkovém rozsahu 6 hodin denně, a to v době od 7 hodin do 19 hodin. Rozhodnutí, zda se vycházky vymezí na konkrétní časový úsek nebo několik časových úseků, je plně v pravomoci ošetřujícího lékaře. Ten může vycházky povolit pouze v rozsahu, který odpovídá zdravotnímu stavu dočasně práceneschopného a který nenarušuje stanovený léčebný režim.

V případech, kdy má nemocný mimořádně náročný léčebný plán, probíhající intenzivní léčbu, nepříznivé vedlejší účinky léčby nebo celkově závažný zdravotní stav, může ošetřující lékař povolit, aby si vážně nemocný volil dobu vycházek podle svého aktuálního zdravotního stavu. Tomu musí předcházet písemný souhlas příslušné okresní správy sociálního zabezpečení na základě žádosti ošetřujícího lékaře.¹⁹

2.5.4 Ošetřovné

Na ošetřovné má nárok zaměstnanec, který nemůže vykonávat práci z důvodu ošetřování nemocného člena domácnosti. Nemocný člen domácnosti nemusí být nutně potomek ani přímý příbuzný, ale musí prokazatelně žít ve společné domácnosti. Tato podmínka neplatí v případě, kdy rodič ošetřuje nebo pečuje o dítě mladší 10 let.

Zaměstnanci také náleží ošetřovné, když musí pečovat o zdravé dítě mladší 10 let, když školské nebo dětské zařízení bylo uzavřeno z důvodu havárie, epidemie nebo jiné nepředvídatelné události, dítěti byla nařízena karanténa, nebo osoba, která jinak o dítě pečuje sama, onemocněla.

¹⁸ ŽENÍŠKOVÁ, Marta a Jan PŘIB. *Zákon o nemocenském pojištění s komentářem a příklady*. 4. vyd. Olomouc: Anag, 2011. 247 s. ISBN 978-80-7263-642-6.

¹⁹ ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ. ČSSZ: *Nemocenské pojištění* [online]. ČSSZ [15. 2. 2012]. Dostupné z: <http://www.cssz.cz/cz/nemocenske-pojisteni/>

Podpůrčí doba u ošetrovného činí maximálně 9 dní. V případě že je rodič samoživitel, může čerpat ošetrovné až 16 dní, pokud se stará o dítě mladší 16 let. Rodiče či jiné oprávněné osoby se mohou v průběhu 9 dní jednou v ošetrování vystřídat.

Ošetrovné náleží za každý den, ve kterém musel zaměstnanec ošetrovat nebo pečovat o nemocného člena domácnosti. Výše ošetrovného činí 60 % redukovaného DVZ.²⁰

Nárok na ošetrovné nemají:

- zaměstnanci malého rozsahu,
- zaměstnanci na dohodu o pracovní činnosti,
- zaměstnanci na dohodu o provedení práce,
- zaměstnanci pracující z domova,
- zaměstnanci v době prvních 21 kalendářních dnů dočasné pracovní neschopnosti,
- dobrovolní pracovníci pečovatelské služby,
- příslušníci.²¹

Nárok na dávku se uplatňuje prostřednictvím tiskopisu „Rozhodnutí o potřebě ošetrování (péče)“, který vystavuje ošetroující lékař nemocného.²²

2.5.5 Peněžitá pomoc v mateřství

Podmínkou nároku na peněžitou pomoc v mateřství je účast zaměstnance na nemocenském pojištění po dobu 270 kalendářních dnů v posledních dvou letech přede dnem nástupu na peněžitou pomoc v mateřství. OSVČ musí splnit podmínku účasti na nemocenském pojištění po dobu 180 dnů v posledním roce přede dnem nástupu na peněžitou pomoc v mateřství a současně podmínku trvání účasti na nemocenské pojištění po dobu 270 kalendářních dnů v posledních dvou letech přede dnem nástupu na peněžitou pomoc v mateřství.

²⁰ ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ. Průvodce dávkami nemocenského pojištění v roce 2012. Praha: 2012. ISBN 978-80-87039-28-1.

²¹ ŽENÍŠKOVÁ, Marta a Jan PŘIB. *Zákon o nemocenském pojištění s komentářem a příklady*. 4. vyd. Olomouc: Anag, 2011. 247 s. ISBN 978-80-7263-642-6.

²² ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ. Průvodce dávkami nemocenského pojištění v roce 2012. Praha: 2012. ISBN 978-80-87039-28-1.

Den nástupu na peněžitou pomoc v mateřství je den, který si žena sama určí v období od 8. až 6. týdne před očekávaným dnem porodu, nebo den porodu, ke kterému došlo před nástupem na peněžitou pomoc v mateřství. V případě že si žena den nástupu neurčí, rozumí se dnem nástupu počátek 6. týdne před očekávaným dnem porodu.

Peněžitá pomoc v mateřství se poskytuje 28 týdnů ode dne nástupu na peněžitou pomoc v mateřství. Ženě, která porodila zároveň dvě či více dětí, náleží peněžitá pomoc v mateřství v období 37 týdnů. Výše této dávky činí 70 % redukovaného DVZ za kalendářní den.

Do doby účasti na nemocenském pojištění pro nárok na peněžitou pomoc v mateřství získané v posledních dvou letech se započítává doba studia na střední, vyšší odborné nebo vysoké škole, když bylo úspěšně ukončeno. Započítává se i doba pobírání invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně, jestliže byl tento důchod odňat a poté vznikla pojistná činnost.

Nárok na dávku se uplatňuje prostřednictvím tiskopisu „Žádost o peněžitou pomoc v mateřství“, který těhotné ženě nebo ženě, která porodila, vydá ošetřující lékař.

Peněžitou pomoc v mateřství může čerpat i otec dítěte nebo manžel ženy, která dítě porodila, jestliže s matkou uzavře písemnou dohodu, že bude o dítě pečovat. Muž může ženu vystřídat nejdříve od začátku 7. týdne po porodu. Dávka se poskytuje nejdéle 22 týdnů s tím, že se mu do této doby započítává i doba, kdy čerpala dávku žena, kromě 6 týdnů po porodu. Dohoda musí být sjednána na dobu delší než 7 kalendářních dnů po sobě jdoucích.

Pokud je peněžitá pomoc v mateřství vyplácena z nemocenského pojištění zaměstnanců a není uplatněn nárok na dávku z nemocenského pojištění OSVČ, nebrání tato skutečnost výkonu samostatně výdělečné činnosti a není nutné tuto činnost přerušovat.

Jestliže je žena na rodičovské dovolené a znovu otěhotní před nástupem do zaměstnání a toto zaměstnání neskončilo, vzniká jí nárok na další peněžitou pomoc v mateřství z tohoto zaměstnání. Podmínkou je, aby k nástupu na peněžitou pomoc v mateřství došlo do 4 let věku předchozího dítěte. Pro stanovení DVZ nové dávky se považuje DVZ zjištěný pro výpočet předchozí peněžitě pomoci v mateřství.²³

²³ ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ. Průvodce dávkami nemocenského pojištění v roce 2012. Praha: 2012. ISBN 978-80-87039-28-1.

2.5.6 Vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství

Podmínkou nároku na vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství je, že zaměstnankyně byla kvůli těhotenství a mateřství dočasně převedena na jinou práci a z této práce má bez svého zavinění nižší výdělek.

Výše této dávky činí rozdíl mezi původním DVZ a průměrným příjmem po převedení na jinou práci. Poskytuje se za kalendářní dny, ve kterých trvalo převedení na jinou práci, nejdéle do začátku 6. týdne před očekávaným dnem porodu. Kvůli mateřství se vyrovnávací příspěvek poskytuje do konce 9. měsíce po porodu a u žen, které kojí, po dobu kojení, pokud vykonávaly práci, která je těmto ženám zakázána.

Na vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství nemají nárok ženy:

- při zaměstnání malého rozsahu,
- pracující na základě dohody o pracovní činnosti,
- pracující na základě dohody o provedení práce,
- OSVČ,
- členky kolektivních orgánů PO,
- dobrovolné pracovnice pečovatelské služby,
- zahraniční zaměstnanci

Pro nárok na tuto dávku žena vyplní tiskopis „Žádost o vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství“, viz příloha č. 2, který jí vydá ošetřující lékař, v jehož péči je v době těhotenství a mateřství.²⁴

²⁴ ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ. Průvodce dávkami nemocenského pojištění v roce 2012. Praha: 2012. ISBN 978-80-87039-28-1.

3 Nemocenské pojištění ve Slovenské republice

Nemocenské pojištění je pojištění pro případ ztráty nebo snížení příjmu z výdělečné činnosti a zajištění příjmu v důsledku dočasné pracovní neschopnosti nebo těhotenství a mateřství.²⁵

Nemocenské pojištění zabezpečuje ve Slovenské republice Sociální pojišťovna, ale může jej provádět i jiná PO, pokud tak stanoví zvláštní předpis. Sociální pojišťovna je veřejnoprávní instituce zřízena za účelem výkonu sociálního pojištění a je PO se sídlem v Bratislavě. Sociální pojišťovna je rovněž kontaktní instituce ke komunikaci mezi příslušnými institucemi a příjemci dávek a mezi institucemi členských států EU.

Organizační složky Sociální pojišťovny jsou:

- Ústředí Sociální pojišťovny,
- pobočky Sociální pojišťovny.

3.1 Účast na nemocenském pojištění

Povinně jsou účastni nemocenského pojištění podle zákona č. 461/2003 Sb. Slovenské republiky:

- zaměstnanci, kteří vykonávají práci na území Slovenské republiky nebo mimo území Slovenské republiky, v období určeného zaměstnavatelem, pokud mezinárodní smlouva nestanoví jinak,
- OSVČ, jejíž příjem z podnikání nebo výnos související s podnikáním byl vyšší než dvanácti násobek vyměřovacího základu, který je ve výšce měsíční minimální mzdy.²⁶

Dobrovolně může být účastna nemocenského pojištění FO po dovršení 16 let věku, která má na území Slovenské republiky trvalý pobyt, povolení na přechodný pobyt nebo povolení k trvalému pobytu, pokud:

- nemá přiznán starobní důchod, předčasný starobní důchod nebo invalidní důchod z důvodu poklesu schopnosti vykonávat výdělečnou činnost o více než 70%,

²⁵ SOCIÁLNÍ POJIŠŤOVNA. SOCPOIST: *Nemocenské pojištění* [online]. SOCPOIST [15. 2. 2012]. Dostupné z: <http://www.socpoist.sk/nemocenske-poistenie-khe/48005s>

²⁶ Zákon č. 461/2003 Z. z., o sociálnom poistení

- není poživatelé invalidního důchodu po dovršení důchodového věku,
- je současně dobrovolně účastna důchodového pojištění a pojištění v nezaměstnanosti.²⁷

Zaměstnancem se rozumí:

- FO v pracovním poměru,
- FO ve státním zaměstnaneckém poměru,
- člen družstva, který je v pracovním vztahu k družstvu,
- ústavní činitel a veřejný ochránce práv,
- předseda vyššího územního celku, starosta obce, starosta městské části v Bratislavě, starosta městské části v Košicích a starosta města,
- poslanec vyššího územního celku, poslanec obecního zastupitelstva, poslanec městského zastupitelstva, poslanec místního zastupitelstva městské části v Bratislavě a poslanec místního zastupitelstva městské části v Košicích, kteří jsou dlouhodobě uvolnění pro výkon funkce,
- doktorand v prezenční formě doktorského studia,
- pěstoun v zařízení pěstounské péče,
- FO ve výkonu vazby a FO ve výkonu trestu odnětí svobody, pokud jsou zařazeny do práce, s výjimkou FO ve výkonu trestu odnětí svobody zařazené do výkonu jiných prospěšných prací.

OSVČ je pro potřeby nemocenského pojištění FO, která:

- provozuje zemědělskou výrobu včetně hospodaření v lesích a na vodních plochách a je zapsána do evidence podle zvláštního předpisu,
- má oprávnění provozovat živnost,
- má oprávnění k výkonu činnosti podle zvláštního předpisu kromě činnosti znalce a tlumočnicka, kterou vykonávají podle zvláštního předpisu, v řízení před státním orgánem a orgánem, na který přešly úkoly státních orgánů, a kromě činnosti FO v pracovním poměru, na jejíž výkon je povinno mít oprávnění podle zvláštního předpisu,

²⁷ Zákon č. 521/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov

- je společníkem veřejné obchodní společnosti nebo komplementářem komanditní společnosti,
- vykonává sportovní činnost výdělečně, ale ne v pracovním poměru,
- vykonává činnost obchodního zástupce.

3.2 Vznik, zánik a přerušení účasti na nemocenském pojištění

3.2.1 Vznik a zánik účasti na nemocenském pojištění

Účast na nemocenském pojištění vzniká FO v pracovním poměru ode dne vzniku pracovního poměru a zaniká dnem skončení pracovního poměru.

OSVČ vzniká účast na nemocenském pojištění povinně od 1. července kalendářního roku následujícího po kalendářním roce, za který jí příjem z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti podle zvláštního předpisu nebo výnos související s podnikáním a s jinou samostatnou výdělečnou činností byl vyšší než dvanácti násobek vyměřovacího základu a zaniká 30. června kalendářního roku následujícího po kalendářním roce, za který její příjem z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti podle zvláštního předpisu nebo výnos související s podnikáním a s jinou samostatnou výdělečnou činností nebyl vyšší než dvanácti násobek vyměřovacího základu.²⁸

Dobrovolné nemocenské pojištění vzniká ode dne přihlášení se k dobrovolnému pojištění, nejdříve ode dne podání přihlášky, a zaniká dnem odhlášení se z dobrovolného pojištění, nejdříve ode dne podání odhlášky.²⁹

3.2.2 Přerušení účasti na nemocenském pojištění

Zaměstnanci se přerušuje povinné nemocenské pojištění, v době kdy:

- čerpá pracovní volno bez náhrady mzdy podle zvláštního předpisu nebo čerpá služební volno bez nároku na plat nebo služební příjem podle zvláštního předpisu,

²⁸ Zákon č. 461/2003 Z. z., o sociálním poistení

²⁹ Zákon č. 521/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov

- je dlouhodobě uvolněný z pracovního, služebního či státního poměru, na výkon veřejné funkce nebo na výkon odborové funkce podle zvláštního předpisu,
- má neomluvenou nepřítomnost v práci,
- je ve výkonu vazby nebo ve výkonu trestu odnětí svobody, pokud vykonával činnost, z níž byl povinně účastný nemocenského pojištění a během jejího provádění byl vzat do výkonu vazby nebo nastoupil k výkonu trestu odnětí svobody.

OSVČ se přerušuje povinné nemocenské pojištění v období, ve kterém je ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody, pokud vykonával činnost, z níž byl povinně účastný nemocenského pojištění a během jejího provádění byl vzat do výkonu vazby nebo nastoupil k výkonu trestu odnětí svobody.³⁰

Zaměstnanci a OSVČ se přerušuje povinné nemocenské pojištění od 11. dne potřeby osobního a celodenního ošetřování nemocného člena domácnosti nebo dítě mladší 10 let do skončení potřeby tohoto ošetřování.³¹

3.3 Podmínky nároku na nemocenské dávky

Zaměstnanec má nárok na nemocenskou dávku, pokud splnil podmínky stanovené pro vznik nároku na nemocenskou dávku během trvání nemocenského pojištění nebo po jeho zániku během trvání nároku na výplatu nemocenské dávky nebo v ochranné lhůtě.

OSVČ povinně a dobrovolně účastna nemocenského pojištění má nárok na nemocenskou dávku:

- pokud splnila podmínky stanovené pro vznik nároku na nemocenskou dávku během trvání nemocenského pojištění nebo po jeho zániku během trvání nároku na výplatu nemocenské dávky nebo v ochranné lhůtě,
- zaplatila pojistné na nemocenské pojištění nejpozději poslední den kalendářního měsíce, ve kterém vznikl důvod k poskytnutí nemocenské dávky za období nemocenského pojištění do konce kalendářního měsíce předcházejícího kalendářnímu měsíci, ve kterém vznikl důvod k poskytnutí nemocenské dávky.

³⁰ Zákon č. 461/2003 Z. z., o sociálnom poistení

³¹ Zákon č. 521/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov

3.4 Ochranná lhůta

Ochranná lhůta je 7 dnů po zániku nemocenského pojištění. V případě, že pojištěnce, který byl účastný nemocenského pojištění méně než 7 dnů, je ochranná lhůta tolik dnů, kolik trvalo nemocenské pojištění. Ženě, jejíž nemocenské pojištění zaniklo v období těhotenství, činí ochranná lhůta osm měsíců.³²

Ochranná lhůta zaniká, pokud již nezanikla dříve, dnem, kdy má pojištěnec nárok na výplatu starobního důchodu, předčasného starobního důchodu nebo invalidního důchodu.³³

3.5 Sazba pojistného na nemocenské pojištění

Sazba pojistného na nemocenské pojištění je pro:

- zaměstnance 1,4 % z vyměřovacího základu, pro placení pojistného na sociální pojištění,
- zaměstnavatele 1,4% z vyměřovacího základu jeho zaměstnance,
- OSVČ povinně účastnou nemocenského pojištěnou 4,4 % z vyměřovacího základu, pro placení pojistného na sociální pojištění,
- osobu dobrovolně účastnou nemocenského pojištěnou 4,4 % z vyměřovacího základu, kterým je částka v rozmezí minimálního a maximálního vyměřovacího základu.³⁴

3.6 Dávky nemocenského pojištění

Nemocenské dávky se vyplácejí měsíčně zpětně ve lhůtách stanovených Sociální pojišťovnou. Dávky se vyplácejí na účet příjemce dávky v bance nebo v pobočce zahraniční banky. Na žádost příjemce dávky se může se dávka vyplácet v hotovosti. Na písemnou žádost příjemce dávky se dávka může vyplatit na účet manžela (manželky) v bance, pokud má v době pobírání dávky právo disponovat s finančními prostředky na tomto účtu a pokud s tímto způsobem poukazování dávky manžel (manželka) souhlasí.

³² SOCIÁLNÍ POJIŠŤOVNA. SOCPOIST: *Nemocenské pojištění* [online]. SOCPOIST [15. 2. 2012]. Dostupné z: <http://www.socpoist.sk/nemocenske-poistenie-khe/48005s>

³³ Zákon č. 461/2003 Z. z., o sociálnom poistení

³⁴ SOCIÁLNÍ POJIŠŤOVNA. SOCPOIST: *Nemocenské pojištění* [online]. SOCPOIST [15. 2. 2012]. Dostupné z: <http://www.socpoist.sk/nemocenske-poistenie-khe/48005s>

V případě, že příjemce dávky nebo zákonný zástupce ze zdravotních důvodů nemůže výplatu dávky přijímat, stanoví Sociální pojišťovna zvláštního příjemce s jeho souhlasem a se souhlasem příjemce dávky nebo zákonného zástupce.

Jestliže FO, která měla nárok na dávku, zemřela po uplatnění nároku na dávku a nároku na její výplatu, přecházejí nároky na částky splatné ke dni smrti této FO postupně na manžela (manželku), děti a rodiče.

Z nemocenského pojištění se poskytují dávky:

- nemocenské,
- ošetrovné,
- vyrovnávací dávka,
- mateřské.

3.6.1 Rozhodné období

Rozhodujícím obdobím pro vypočítání denního vyměřovacího základu je kalendářní rok předchozího kalendářního roku, ve kterém vznikla dočasná pracovní neschopnost, potřeba ošetřování FO nebo potřeba péče o dítě, v němž došlo k přerazení zaměstnankyně na jinou práci nebo v němž vznikl nárok na mateřské.

Pokud pojištěnci vzniklo nemocenské pojištění v kalendářním roce, který předchází kalendářnímu roku, v němž vznikl nárok na dávku, rozhodujícím obdobím na zjištění denního vyměřovacího základu je období od vzniku nemocenského pojištění do konce tohoto kalendářního roku.

Vznikl-li nárok na nemocenskou dávku v ochranné lhůtě, je rozhodujícím obdobím pro zjištění denního vyměřovacího základu den zániku nemocenského pojištění.³⁵

³⁵ Zákon č. 461/2003 Z. z., o sociálnom poistení

Krácení výše dávek

Částka nemocenského pojištění se krátí na polovinu částky nemocenského, pokud se pojištěnec stal dočasně práce neschopným nebo invalidním v důsledku stavu, který si přivodil sám požitím alkoholu nebo v důsledku zneužití jiných návykových látek.

3.6.2 Nemocenské

Podmínky pro nárok na nemocenské

Zaměstnanec a OSVČ povinně účastna nemocenského pojištění má nárok na nemocenské, pokud byla pro nemoc nebo úraz uznána za dočasně práce neschopnou nebo jí bylo nařízeno karanténní opatření. Osoba dobrovolně účastna nemocenského pojištění má nárok na nemocenské, pokud jí vznikla dočasná pracovní neschopnost a v posledních dvou letech před vznikem dočasné pracovní neschopnosti byla pojištěna nejméně 270 dní. Do období 270 dnů se nezapočítává doba výkonu služby policisty, profesionálního vojáka a vojáka přípravné služby.

Zaměstnanci vzniká nárok na nemocenské od 11. dne dočasné pracovní neschopnosti. OSVČ vzniká nárok na nemocenské od prvního dne dočasné pracovní neschopnosti. Nárok na nemocenské zaniká následujícím dnem po skončení dočasné pracovní neschopnosti nebo ode dne uznání invalidity, nejpozději uplynutím 52. týdne od vzniku dočasné pracovní neschopnosti.

Jestliže dočasná pracovní neschopnost vznikla v ochranné lhůtě, vzniká zaměstnanci nárok na nemocenské od prvního dne dočasné pracovní neschopnosti.

Pokud zaměstnanci zaniklo nemocenské pojištění v období dočasné pracovní neschopnosti, kdy má nárok na náhradu příjmu, má nárok na nemocenské ode dne následujícího po dni zániku nemocenského pojištění.

Žena, která je dočasně v pracovní neschopnosti v období šesti týdnů před očekávaným dnem porodu určeným lékařem, zaniká nárok na nemocenské od počátku šestého týdne před očekávaným dnem porodu, pokud jí vznikl nárok na mateřské.

Pokud během dočasné pracovní neschopnosti má pojištěnec nárok na mateřské nebo rodičovský příspěvek, nárok na nemocenské nevzniká.

Poruší-li pojištěnec léčebný režim stanovený lékařem, nemá nárok na výplatu nemocenského ode dne porušení léčebného režimu do skončení dočasné pracovní neschopnosti, nejdéle však v rozsahu 30 dnů ode dne porušení léčebného režimu.³⁶

Poskytování a výše nemocenského

Nemocenské se poskytuje za kalendářní dny. Nemocenské se poskytuje na základě tiskopisu „Potvrzení o dočasné pracovní neschopnosti“, který vystaví ošetřující lékař. Nárok na nemocenské se uplatňuje v místně příslušné pobočce Sociální pojišťovny.³⁷

Výška nemocenského zaměstnance činí 55 % denního vyměřovacího základu. Měsíční částky nemocenského se zaokrouhlují na desetiny nahoru. Výše nemocenského zaměstnance, kterému vznikla dočasná pracovní neschopnost v ochranné lhůtě, nebo kterému zaniklo nemocenské pojištění v období dočasné pracovní neschopnosti a OSVČ je v období:

- od prvního dne dočasné pracovní neschopnosti do třetího dne dočasné pracovní neschopnosti 25 % denního vyměřovacího základu,
- od čtvrtého dne dočasné pracovní neschopnosti 55 % denního vyměřovacího základu.³⁸

Denní vyměřovací základ

Nemocenské se určuje z DVZ nebo pravděpodobného DVZ. DVZ nemocenské dávky je podíl součtu vyměřovacích základů na placení pojistného na nemocenské pojištění dosažených pojištěncem v rozhodném období a počtu dní rozhodujícího období. Přičemž DVZ nesmí být vyšší než DVZ určený z 1,5 násobku jedné dvanáctiny všeobecného vyměřovacího základu platného v kalendářem roce, který dva roky předchází kalendářnímu roku, ve kterém vznikl důvod k poskytnutí nemocenské dávky (od 1. 1. do 31. 12. 2012 = 37,8197 EUR). DVZ se zaokrouhluje na čtyři desetinná místa nahoru.

³⁶ Zákon č. 461/2003 Z. z., o sociálnom poistení

³⁷ SOCIÁLNÍ POJIŠŤOVNA. SOCPOIST: *Nemocenské pojištění* [online]. SOCPOIST [15. 2. 2012]. Dostupné z: <http://www.socpoist.sk/nemocenske-poistenie-khe/48005s>

³⁸ Zákon č. 461/2003 Z. z., o sociálnom poistení

Pravděpodobný DVZ se vypočítá jako jedna třicetina minimálního vyměřovacího základu, tj. 44,2 % jedné dvanáctiny všeobecného vyměřovacího základu za kalendářní rok, který dva roky předchází kalendářnímu roku, za který se platí pojistné, který platí ke dni, ve kterém vznikl důvod k poskytnutí nemocenské dávky.

Případy, kdy se nemocenské stanoví z pravděpodobného DVZ:

- pojištěnec neměl v rozhodném období vyměřovací základ pro placení pojistného na nemocenské pojištění,
- důvod k poskytnutí nemocenské zaměstnanci nebo povinně účastné OSVČ nemocenského pojištění vznikl v den vzniku nemocenského pojištění,
- OSVČ byla dobrovolně účastna nemocenského pojištění nepřetržitě pojištěna méně než 26 týdnů před vznikem dočasné pracovní neschopnosti.³⁹

3.6.3 Ošetřovné

Pojištěnec má nárok na ošetřovné, když ošetřuje osobně a celodenně nemocné dítě, nemocného manžela, nemocnou manželku, nemocného rodiče nebo nemocného rodiče manžela (manželky), jehož zdravotní stav podle potvrzení příslušného lékaře nezbytně vyžaduje ošetřování jinou fyzickou osobou, nebo pečuje o dítě do deseti let věku, pokud:

- dítěti byla nařízena karanténa,
- předškolní zařízení nebo zařízení sociálních služeb, v nichž se poskytuje dítěti péče, nebo škola, kterou dítě navštěvuje, byly rozhodnutím příslušných orgánů uzavřeny nebo v nich byla nařízena karanténa,
- FO, která jinak o dítě pečuje, onemocněla, byla jí nařízena karanténa nebo v souvislosti s porodem byla přijata do ústavní péče zdravotnického zařízení, a proto se nemůže o dítě starat.

Dítětem pro účely poskytování této dávky je vlastní dítě nebo osvojené dítě pojištěnce nebo jeho manžela (manželky), nebo dítě, které bylo pojištěnci svěřeno do péče nahrazující péči rodičů na základě rozhodnutí příslušného orgánu.

³⁹ SOCIÁLNÍ POJIŠŤOVNA. SOCPOIST: *Nemocenské pojištění* [online]. SOCPOIST [15. 2. 2012]. Dostupné z: <http://www.socpoist.sk/nemocenske-poistenie-khe/48005s>

Ošetrovne se poskytuje za kalendárni dny. Výše ošetrovneho činí 55 % denního vyměřovacího základu. Nárok na tuto dávku vzniká od prvního dne potřeby osobního a celodenního ošetřování nebo potřeby osobní a celodenní péče o dítě.

Pojištěnci vzniká nárok na ošetrovne od prvního dne potřeby ošetřování FO nebo péče o dítě a zaniká dnem skončení potřeby ošetřování nebo péče, nejpozději však uplynutím desátého dne.⁴⁰

Ošetrovne se vyplácí za totéž období osobního a celodenního ošetřování jedné fyzické osoby nebo více fyzických osob nebo osobní a celodenní péče o jedno nebo o více dětí jen jednou a jen jednomu pojištěnci.⁴¹

Pojištěnec nemá nárok na ošetrovne v době, kdy má nárok na:

- náhradu příjmu při dočasné pracovní neschopnosti zaměstnance,
- nemocenské,
- mateřské,
- rodičovský příspěvek.⁴²

3.6.4 Vyrovnávací dávka

Podmínky nároku na dávku

Zaměstnankyně má nárok na vyrovnávací dávku, pokud je během těhotenství přeřazena na jinou práci, protože práce, kterou předtím vykonávala, je zakázána těhotným ženám nebo podle lékařského posudku ohrožuje její těhotenství, a při práci, na kterou je přeřazena, dosahuje bez svého zavinění nižší příjem nebo náhradu příjmu jako při práci, kterou vykonávala před přeřazením.

Zaměstnankyně má nárok na tuto dávku, pokud během mateřství do konce devátého měsíce po porodu je přeřazena na jinou práci, protože práce, kterou předtím prováděla, je zakázána matkám do konce devátého měsíce po porodu nebo podle lékařského posudku ohrožuje její

⁴⁰ Zákon č. 461/2003 Z. z., o sociálnom poistení

⁴¹ Zákon č. 521/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov

⁴² Zákon č. 461/2003 Z. z., o sociálnom poistení

zdraví nebo mateřství, a při práci, na kterou je přeřazena, dosahuje bez svého zavinění nižšího příjmu než při práci, provozovanou před přeřazením.

Vyrovňovací dávka se poskytuje za kalendářní měsíc, a to i v případě, že zaměstnankyně byla přeřazena na jinou práci nebo se přeřazení skončilo během kalendářního měsíce. Vyrovňovací dávka se poskytuje nejdéle do nástupu na mateřskou dovolenou a po skončení mateřské dovolené nejdéle do konce devátého měsíce po porodu. Nárok na vyrovňovací dávku zaniká dnem skončení přeřazení na jinou práci.⁴³

Výška vyrovňovací dávky

Výška vyrovňovací dávky je 55 % z rozdílu mezi měsíčním vyměřovacím základem, který zaměstnankyně dosahovala před převedením na jinou práci a vyměřovacím základem, ze kterého zaměstnankyně platí pojistné na nemocenské pojištění v jednotlivých kalendářních měsících po přeřazení na jinou práci.

Měsíční vyměřovací základ

Měsíční vyměřovací základ je 30,4167 násobek DVZ. Měsíční vyměřovací základ se zaokrouhluje na celé koruny nahoru.

3.6.5 Mateřské

Žena, která je těhotná nebo která se stará o narozené dítě, má nárok na mateřské, pokud v posledních dvou letech před porodem byla účastna nemocenského pojištění a to nejméně 270 dní. Do období 270 dnů se nezapočítává období výkonu služby policisty, profesionálního vojáka a vojáka přípravné služby.

Ženě vzniká nárok na mateřské od počátku šestého týdne před očekávaným dnem porodu určeným lékařem, nejdříve od počátku osmého týdne před očekávaným dnem porodu, a pokud porodila dříve, ode dne porodu.

Nárok na mateřské ženě zaniká uplynutím 34. týdne od vzniku nároku na mateřské. Pokud žena porodila dvě či více dětí a alespoň o dvě z narozených dětí se stará nárok na mateřské

⁴³ SOCIÁLNÍ POJIŠŤOVNA. SOCPOIST: *Nemocenské pojištění* [online]. SOCPOIST [15. 2. 2012]. Dostupné z: <http://www.socpoist.sk/nemocenske-poistenie-khe/48005s>

zaniká 43. týdnem od nároku na mateřské, a pokud je žena osamělá, nárok na mateřské zaniká uplynutím 37. týdne od vzniku nároku na mateřské.⁴⁴

Pokud se ženě vyplácelo mateřské před očekávaným dnem porodu méně než šest týdnů nebo mateřské se jí nevyplácelo, protože porod nastal dříve, než určil lékař, má nárok na mateřské do konce 34. týdne od vzniku nároku na mateřské, pokud se ale vyplácelo mateřské před očekávaným dnem porodu méně než šest týdnů z jiného důvodu, má nárok na mateřské do konce 28. týdne ode dne porodu, ale ne déle jak do konce 34. týdne od vzniku nároku na mateřské. Pokud jde o ženu, která porodila dvě či více dětí a mateřské jí bylo vypláceno méně než šest týdnů nebo mateřské se jí nevyplácelo, protože porod nastal dříve, než určil lékař, má nárok na mateřské do konce 43. týdne od vzniku nároku na mateřské. Pokud se ženě vyplácelo mateřské před očekávaným dnem porodu méně než šest týdnů z jiného důvodu, má nárok na mateřské do konce 37. týdne ode dne porodu, ale ne déle než do konce 43. týdne od vzniku nároku na mateřské.

Ženě, které se narodilo mrtvé dítě, má nárok na mateřské do konce 14. týdne od vzniku nároku na mateřské. Ženě, jejíž dítě zemřelo v období trvání nároku na mateřské, má nárok na mateřské do konce druhého týdne ode dne úmrtí dítěte, ale ne déle než do konce 34. týdne od vzniku nároku na mateřské.

Období nároku na mateřské ženě, která dítě porodila, nesmí být kratší než 14 týdnů od vzniku nároku na mateřské a nesmí zaniknout před uplynutím šesti týdnů ode dne porodu.

Pojištěnec, který převzal dítě do péče a který o toto dítě pečuje, má nárok na mateřské ode dne převzetí dítěte do péče v období 28 týdnů od vzniku nároku na mateřské. Pojištěnec, který převzal do péče dvě nebo více dětí a alespoň o dvě z těchto dětí se stará, má nárok na mateřské v období 37 týdnů od vzniku nároku na mateřské nebo je osamělý a stará se o dítě převzaté do své péče, má nárok na mateřské v období 31 týdnů od vzniku nároku na mateřské. Tento pojištěnec má nárok na mateřské nejdéle do dovršení osmi měsíců věku dítěte, pokud v posledních dvou letech před převzetím dítěte do péče byl účasten nemocenského pojištění po dobu 270 dní.

⁴⁴ SOCIÁLNÍ POJIŠŤOVNA. SOCPOIST: *Nemocenské pojištění* [online]. SOCPOIST [15. 2. 2012]. Dostupné z: <http://www.socpoist.sk/nemocenske-poistenie-khe/48005s>

Pokud dítě převzala do péče jiná FO nebo PO, protože pojištěnec podle lékařského posudku nemůže nebo nesmí pečovat o dítě pro svůj nepříznivý zdravotní stav, nárok na mateřské tomuto pojištěnci zaniká dnem převzetí dítěte do této péče a znovu vzniká dnem převzetí dítěte z péče jiné FO nebo PO. Nárok na mateřské trvá nejdéle do dovršení osmi měsíců věku dítěte.⁴⁵

Mateřské se poskytuje za kalendářní dny, za totéž období jen jednou a jen jednomu pojištěnci. Výška mateřského je 65 % DVZ od prvního dne. Mateřské se zaokrouhluje na desetiny nahoru.⁴⁶

⁴⁵ Zákon č. 461/2003 Z. z., o sociálnom poistení

⁴⁶ Zákon č. 521/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov

4 Srovnání dávek nemocenského pojištění

V ČR vypočítávají a vyplácejí dávky okresní správy sociálního zabezpečení a to celkem 4 typy dávek nemocenského pojištění:

- nemocenské,
- ošetrovné,
- peněžitou pomoc v mateřství,
- vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství.⁴⁷

Na Slovensku dávky vypočítává a vyplácí Sociální pojišťovna, respektive místně příslušná pobočka Sociální pojišťovny. Z nemocenského pojištění SR se poskytují dávky:

- nemocenské,
- ošetrovné,
- vyrovnávací dávka,
- mateřské.⁴⁸

4.1 Nemocenské

Nemocenské se poskytuje pojištěnci, který byl uznán dočasně práceneschopným, nebo mu byla nařízena karanténa.

4.1.1 Odlišnosti nemocenské v ČR a SR

Nemocenské se v ČR poskytuje od 22. dne dočasné pracovní neschopnosti a v období od 4. do 21. dne dočasné pracovní neschopnosti náleží zaměstnanci náhrada mzdy. Podpůrčí doba nemocenského trvá maximálně 380 kalendářních dnů.⁴⁹

Zaměstnanci SR vzniká nárok na nemocenské od 11. dne dočasné pracovní neschopnosti. OSVČ ve SR vzniká nárok na nemocenské od prvního dne dočasné pracovní neschopnosti. Podpůrčí doba trvá nejdéle 52 týdnů od vzniku dočasné pracovní neschopnosti.⁵⁰

⁴⁷ KREBS, Vojtěch a kol. Sociální politika. 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2010. 542 s. ISBN 978-80-7357-585-4.

⁴⁸ Zákon č. 461/2003 Z. z., o sociálnom poistení

⁴⁹ ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ. Průvodce dávkami nemocenského pojištění v roce 2012. Praha: 2012. ISBN 978-80-87039-28-1.

Výše nemocenského za kalendářní den činí v ČR 60 % DVZ. Přičemž DVZ se dále redukuje prostřednictvím 3 redukčních hranic:

- první redukční hranice 838 Kč,
- druhá redukční hranice 1 257 Kč,
- třetí redukční hranice 2 514 Kč.

Částka do 838 Kč se započítává z 90 %. Částka od 838 Kč do 1 257 Kč se započítává z 60 %. Částka od 1 257 Kč do 2 514 Kč se započítává 30 % a částka nad 2 514 Kč se nezohledňuje.⁵¹

Výška nemocenského zaměstnance ve SR činí 55 % denního vyměřovacího základu. Výše nemocenského zaměstnance, kterému vznikla dočasná pracovní neschopnost v ochranné lhůtě, nebo kterému zaniklo nemocenské pojištění v období dočasné pracovní neschopnosti a OSVČ je v období:

- od prvního dne dočasné pracovní neschopnosti do třetího dne dočasné pracovní neschopnosti 25 % denního vyměřovacího základu,
- od čtvrtého dne dočasné pracovní neschopnosti 55 % denního vyměřovacího základu.⁵²

4.1.2 Srovnání výše nemocenského na konkrétním příkladu

Pro potřeby srovnání výše nemocenského jsou všechny částky uvedené v české měně.

Př. Zaměstnanec v pracovním poměru je uznán dočasně práceneschopným dne 1. 1. 2012. Dočasná pracovní neschopnost bude trvat do 10. 2. 2012. Jaká bude výše nemocenské v ČR a SR?

Výše nemocenské v ČR

Nemocenské bude zaměstnanci náležet od 22. 1. 2012 do 10. 2. 2012, což je 20 dní. Rozhodným obdobím pro výpočet nemocenského bude období od 1. 1. 2011 do 31. 1. 2012.

⁵⁰ Zákon č. 461/2003 Z. z., o sociálním poistení

⁵¹ ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ. Průvodce dávkami nemocenského pojištění v roce 2012. Praha: 2012. ISBN 978-80-87039-28-1.

⁵² Zákon č. 461/2003 Z. z., o sociálním poistení

Vyměřovací základ zaměstnance za rozhodné období činí 330 000 Kč. DVZ před redukcí bude 904,1 Kč ($= 330\,000\text{ Kč} \div 365\text{ dnů}$).

Z výše první redukční hranice, která je 838 Kč, se započítává 90 %, což je 754,2 Kč ($= 838\text{ Kč} \cdot 90\%$). Z částky nad první redukční hranici po druhou redukční hranici se započítává 60 %.

$$904,1\text{ Kč} - 838\text{ Kč} = 66,1\text{ Kč}$$

$$66,1\text{ Kč} \cdot 60\% = 39,66\text{ Kč}$$

Redukovaný DVZ bude činit po zaokrouhlení na celé koruny nahoru 794 Kč.

$$(= 754,2\text{ Kč} + 39,66\text{ Kč})$$

Výše nemocenského za kalendářní den bude 60 % redukovaného DVZ, což je 477 Kč ($= 794\text{ Kč} \cdot 60\%$). Zaměstnanec celkem dostane nemocenské ve výši 9 540 Kč ($= 477\text{ Kč} \cdot 20\text{ dnů}$).

Výše nemocenského ve SR

Nemocenské bude zaměstnanci náležet od 11. 1. 2012 do 10. 2. 2012, což je 31 dní. Rozhodným obdobím pro výpočet nemocenského bude období od 1. 1. 2011 do 31. 1. 2012. Vyměřovací základ zaměstnance za rozhodné období činí 330 000 Kč. DVZ bude 904,1 Kč ($= 330\,000\text{ Kč} \div 365\text{ dnů}$).

Výše nemocenského za kalendářní den činí 55 % DVZ, což je 497,3 Kč ($= 904,1\text{ Kč} \cdot 55\%$). Zaměstnanec celkem dostane nemocenské ve výši 15 417 Kč ($= 497,3\text{ Kč} \cdot 31\text{ dní}$).

I když je výše nemocenské z DVZ v ČR vyšší o 5 % oproti SR je celková dávka nemocenské v tomto příkladu v ČR o 38,1 % nižší, než na Slovensku. Důvodem je to, že v ČR existují 3 redukční hranice, které v podstatě snižují redukovaný DVZ. Na předchozím příkladu je to patrné. DVZ před redukcí činil 904,1 Kč, ale po redukcí pouze 794 Kč. Dalším důvodem, proč vyšlo nemocenské na Slovensku vyšší než v ČR je ten, že na Slovensku vzniká nárok na nemocenské u zaměstnance od 11. dne dočasné pracovní neschopnosti a v ČR od 22. dne dočasné pracovní neschopnosti.

4.2 Ošetřovné

Na ošetřovné má nárok zaměstnanec, který nemůže vykonávat práci z důvodu ošetřování nemocného člena domácnosti. Nemocný člen domácnosti nemusí být nutně potomek ani přímý příbuzný, ale musí prokazatelně žít ve společné domácnosti. Tato podmínka neplatí v případě, kdy rodič ošetřuje nebo pečuje o dítě mladší 10 let.

4.2.1 Odlišnosti ošetřovného v ČR a SR

Podpůrčí doba u ošetřovného v ČR činí maximálně 9 dní. V případě že je rodič samoživitel, může čerpat ošetřovné až 16 dní, pokud se stará o dítě mladší 16 let. Rodiče či jiné oprávněné osoby se mohou v průběhu 9 dní jednou v ošetřování vystřídat.

Ošetřovné v ČR náleží za každý den, ve kterém musel zaměstnanec ošetřovat nebo pečovat o nemocného člena domácnosti. Výše ošetřovného v ČR činí 60 % redukovaného DVZ.⁵³

Nárok na ošetřovné v ČR nemají:

- zaměstnanci malého rozsahu,
- zaměstnanci na dohodu o pracovní činnosti,
- zaměstnanci na dohodu o provedení práce,
- zaměstnanci pracující z domova,
- zaměstnanci v době prvních 21 kalendářních dnů dočasné pracovní neschopnosti,
- dobrovolní pracovníci pečovatelské služby,
- příslušníci.⁵⁴

Ošetřovné na Slovensku se poskytuje za kalendářní dny a výše ošetřovného činí 55 % denního vyměřovacího základu.

⁵³ ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ. Průvodce dávkami nemocenského pojištění v roce 2012. Praha: 2012. ISBN 978-80-87039-28-1.

⁵⁴ ŽENÍŠKOVÁ, Marta a Jan PŘIB. *Zákon o nemocenském pojištění s komentářem a příklady*. 4. vyd. Olomouc: Anag, 2011. 247 s. ISBN 978-80-7263-642-6.

Pojištěnci vzniká nárok na ošetřovné na Slovensku od prvního dne potřeby ošetřování FO nebo péče o dítě a zaniká dnem skončení potřeby ošetřování nebo péče, nejpozději však uplynutím desátého dne.⁵⁵

Pojištěnec nemá nárok na ošetřovné na Slovensku v době, kdy má nárok na:

- náhradu příjmu při dočasné pracovní neschopnosti zaměstnance,
- nemocenské,
- mateřské,
- rodičovský příspěvek.⁵⁶

4.2.2 Srovnání výše ošetřovného na konkrétním příkladu

Pro potřeby srovnání výše ošetřovného jsou všechny částky uvedené v české měně.

Př. Zaměstnanec musel ošetřovat nemocného člena domácnosti od 1. 1. 2012. Jaká bude výše ošetřovného v ČR a SR?

Ošetřovné v ČR

Ošetřovné bude zaměstnanci náležet od 1. 1. 2012 do 9. 1. 2012, což je 9 dní. Rozhodným obdobím pro výpočet nemocenského bude období od 1. 1. 2011 do 31. 1. 2012. Vyměřovací základ zaměstnance za rozhodné období činí 300 000 Kč. DVZ před redukcí bude 822 Kč ($=300\,000\text{ Kč} \div 365\text{ dnů}$).

Z výše do první redukční hranice, která je 838 Kč, se započítává 90 %, tzn. $822\text{ Kč} \cdot 90\% = 739,8\text{ Kč}$. Redukovaný DVZ činí 740 Kč.

Ošetřovné se vypočítá jako 60 % DVZ, tzn. $740\text{ Kč} \cdot 60\% = 444\text{ Kč}$. Ošetřovné zaměstnanci náleží za 9 dní. Celková výška ošetřovného je $444\text{ Kč} \cdot 9\text{ dní} = 3\,996\text{ Kč}$.

⁵⁵ Zákon č. 461/2003 Z. z., o sociálnom poistení

⁵⁶ Zákon č. 461/2003 Z. z., o sociálnom poistení

Ošetřovné na Slovensku

Ošetřovné bude zaměstnanci náležet od 1. 1. 2012 do 10. 1. 2012, což je 10 dní. Rozhodným obdobím pro výpočet nemocenského bude období od 1. 1. 2011 do 31. 1. 2012. Vyměřovací základ zaměstnance za rozhodné období činí 300 000 Kč.

DVZ bude 822 Kč ($=300\,000\text{ Kč} \div 365\text{ dnů}$).

Ošetřovné se vypočítá jako 55 % DVZ. Ošetřovné činí $822\text{ Kč} \cdot 55\% = 452,1\text{ Kč}$. Ošetřovné náleží za 10 dní. Celková výše ošetřovného za 10 dní je 4 521 Kč.

Procentuální výše ošetřovného v ČR je o 5 % vyšší než na Slovensku, ale vypočítané ošetřovné za kalendářní den je v ČR o 1,8 % nižší, než na Slovensku, protože DVZ se v ČR dále redukuje podle redukčních hranic. Celkové vypočítané ošetřovné na Slovensku se také navýšilo, protože nárok na ošetřovné na Slovensku je maximálně 10 dní a v ČR jen 9 dní.

4.3 Peněžitá pomoc v mateřství a mateřské

Peněžitá pomoc v mateřství a mateřské jsou nemocenská dávky, poskytované z důvodu těhotenství nebo péče o narozené dítě.

4.3.1 Odlišnosti těchto dávek

Peněžitá pomoc v mateřství se poskytuje v ČR 28 týdnů ode dne nástupu na peněžitou pomoc v mateřství. Ženě, která porodila zároveň dvě či více dětí, náleží peněžitá pomoc v mateřství v období 37 týdnů.

Výše této dávky činí 70 % redukovaného DVZ za kalendářní den.

Peněžitou pomoc v mateřství v ČR může čerpat i otec dítěte nebo manžel ženy, která dítě porodila, jestliže s matkou uzavře písemnou dohodu, že bude o dítě pečovat. Dávka se poskytuje nejdéle 22 týdnů s tím, že se mu do této doby započítává i doba, kdy čerpala dávku žena, kromě 6 týdnů po porodu. Dohoda musí být sjednána na dobu delší než 7 kalendářních dnů po sobě jdoucích.

Nárok na mateřské ženě zaniká na Slovensku uplynutím 34. týdne od vzniku nároku na mateřské. Pokud žena porodila dvě či více dětí a alespoň o dvě z narozených dětí se stará nárok na mateřské zaniká 43. týdnem od nároku na mateřské, a pokud je žena osamělá, nárok na mateřské zaniká uplynutím 37. týdne od vzniku nároku na mateřské.⁵⁷

Pojištěnec, který převzal dítě do péče a který o toto dítě pečuje, má nárok na mateřské ode dne převzetí dítěte do péče v období 28 týdnů od vzniku nároku na mateřské. Pojištěnec, který převzal do péče dvě nebo více dětí a alespoň o dvě z těchto dětí se stará, má nárok na mateřské v období 37 týdnů od vzniku nároku na mateřské nebo je osamělý a stará se o dítě převzaté do své péče, má nárok na mateřské v období 31 týdnů od vzniku nároku na mateřské. Tento pojištěnec má nárok na mateřské nejdéle do dovršení osmi měsíců věku dítěte, pokud v posledních dvou letech před převzetím dítěte do péče byl účasten nemocenského pojištění po dobu 270 dní.

Mateřské se poskytuje za kalendářní dny, za totéž období jen jednou a jen jednomu pojištěnci. Výška mateřského je 65 % DVZ od prvního dne.⁵⁸

4.3.2 Srovnání peněžité pomoci v mateřství a mateřské na konkrétním příkladu

Pro potřeby srovnání těchto dávek jsou všechny částky uvedené v české měně.

Př. Jaká bude výše peněžité pomoci v mateřství a mateřského, když ženě vznikl nárok na tuto dávku a vyměřovací základ v rozhodném období činí 380 000 Kč.

Peněžitá pomoc v mateřství v ČR

DVZ před redukcí činí 1 041,1 Kč. ($= 380\,000 \text{ Kč} \div 365 \text{ dnů}$)

Z výše do první redukční hranice, která je 838 Kč, se započítává 100 %, tj. 838 Kč. Z částky nad první redukční hranici po druhou redukční hranici se započítává 60 %.

$1\,041,1 \text{ Kč} - 838 \text{ Kč} = 203,1 \text{ Kč}$

⁵⁷ SOCIÁLNÍ POJIŠŤOVNA. SOCPOIST: *Nemocenské pojištění* [online]. SOCPOIST [15. 2. 2012]. Dostupné z: <http://www.socpoist.sk/nemocenske-poistenie-khe/48005s>

⁵⁸ Zákon č. 521/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov

$$203,1 \text{ Kč} \cdot 60 \% = 121,86 \text{ Kč}$$

Redukovaný DVZ činí 960 Kč. ($121,86 + 838 = 959,86 \text{ Kč}$)

Denní dávka peněžité pomoci v mateřství činí 70 % redukovaného DVZ.

$$960 \text{ Kč} \cdot 70 \% = 672 \text{ Kč}$$

Denní dávka peněžité pomoci v mateřství je 672 Kč. Celkově bude vypláceno za 28 týdnů, tedy 196 dní 131 712 Kč. ($= 672 \text{ Kč} \cdot 196 \text{ dní}$)

Mateřské na Slovensku

DVZ činí 1 041,1 Kč. ($= 380\,000 \text{ Kč} \div 365 \text{ dnů}$)

Denní dávka mateřské činí 65 % DVZ.

$$1041,1 \text{ Kč} \cdot 65 \% = 676,7 \text{ Kč}$$

Denní dávka mateřské je 676,7 Kč. Celkově bude vypláceno za 34 týdnů, tedy 238 dní 161 054,6 Kč. ($= 676,7 \text{ Kč} \cdot 238 \text{ dní}$)

Opět je patrné, že procentuální výše dávky je v ČR o 5 % vyšší, než na Slovensku, ale celková vypočítaná výše dávky je v ČR o dost menší, než výše dávky na Slovensku. Důvodem je to, že v ČR existují redukční hranice, které DVZ snižují a výše dávky se vypočítává z redukovaného DVZ. V tomto příkladu činil redukovaný DVZ o 7,77 % méně, než DVZ. Jelikož je v ČR doba poskytování dávky 28 týdnů a na Slovensku 34 týdnů, celková vypočítaná výše dávky za toto období je na Slovensku o 18,22 % vyšší, než v ČR.

4.4 Vyrovnávací dávka a vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství

Podmínkou nároku na vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství je, že zaměstnankyně byla kvůli těhotenství a mateřství dočasně převedena na jinou práci a z této práce má bez svého zavinění nižší výdělek.

4.4.1 Rozdíly mezi těmito dávkami

Výše vyrovnávacího příspěvek v těhotenství a mateřství v ČR činí rozdíl mezi původním DVZ a průměrným příjmem po převedení na jinou práci. Poskytuje se za kalendářní dny, ve kterých trvalo převedení na jinou práci, nejdéle do začátku 6. týdne před očekávaným dnem porodu. Kvůli mateřství se vyrovnávací příspěvek poskytuje do konce 9. měsíce po porodu a u žen, které kojí, po dobu kojení, pokud vykonávaly práci, která je těmto ženám zakázána.⁵⁹

Vyrovňovací dávka ve SR se poskytuje za kalendářní měsíc, a to i v případě, že zaměstnankyně byla přeřazena na jinou práci nebo se přeřazení skončilo během kalendářního měsíce. Vyrovnávací dávka se poskytuje nejdéle do nástupu na mateřskou dovolenou a po skončení mateřské dovolené nejdéle do konce devátého měsíce po porodu. Nárok na vyrovnávací dávku zaniká dnem skončení přeřazení na jinou práci.

Výška vyrovnávací dávky je 55 % z rozdílu mezi měsíčním vyměřovacím základem, který zaměstnankyně dosahovala před převedením na jinou práci a vyměřovacím základem, ze kterého zaměstnankyně platí pojistné na nemocenské pojištění v jednotlivých kalendářních měsících po přeřazení na jinou práci.

Měsíční vyměřovací základ je 30,4167 násobek DVZ. Měsíční vyměřovací základ se zaokrouhluje na celé koruny nahoru.⁶⁰

4.4.2 Srovnání těchto dávek na konkrétním příkladu

Pro potřeby srovnání těchto dávek jsou všechny částky uvedené v české měně.

Př. Žena byla převedena na jinou práci 10. 1. 2012. DVZ zjištění ke dni převedení na jinou práci činí 700 Kč. Započitatelný příjem za leden činil 19 000 Kč. V únoru činil započitatelný příjem 20 000 Kč a v březnu 17 000 Kč. Jaké výše dávek ženě za tyto tři měsíce náleží?

⁵⁹ ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ. Průvodce dávkami nemocenského pojištění v roce 2012. Praha: 2012. ISBN 978-80-87039-28-1.

⁶⁰ SOCIÁLNÍ POJIŠŤOVNA. SOCPOIST: *Nemocenské pojištění* [online]. SOCPOIST [15. 2. 2012]. Dostupné z: <http://www.socpoist.sk/nemocenske-poistenie-khe/48005s>

Vyrovňovací příspěvek v těhotenství a mateřství v ČR

DVZ před převedením = 700 Kč

DVZ se již neredukuje. Započitatelný příjem za leden = 19 000 Kč. Průměr započitatelných příjmů = $19\,000\text{ Kč} \div 31\text{ dnů za leden} = 612,9\text{ Kč}$

Vyrovňovací příspěvek v těhotenství a mateřství = $700\text{ Kč} - 612,9\text{ Kč} = 87,1\text{ Kč}$

V lednu náleží ženě dávka od 10. 1. 2012 do 31. 1. 2012, tedy za 22 dní ve výši 1916,2 Kč.
(= $87,1\text{ Kč} \cdot 22\text{ dní}$)

Započitatelný příjem za únor = 20 000 Kč.

Průměr započitatelných příjmů = $20\,000\text{ Kč} \div 29\text{ dní za únor} = 689,7\text{ Kč}$

Vyrovňovací příspěvek v těhotenství a mateřství = $700\text{ Kč} - 689,7\text{ Kč} = 10,3\text{ Kč}$

V únoru náleží ženě dávka za 29 dní ve výši 298,7 Kč. (= $10,3\text{ Kč} \cdot 29\text{ dní}$)

Započitatelný příjem za březen = 17 000 Kč.

Průměr započitatelných příjmů = $17\,000\text{ Kč} \div 31\text{ dní za březen} = 548,4\text{ Kč}$

Vyrovňovací příspěvek v těhotenství a mateřství = $700\text{ Kč} - 548,4\text{ Kč} = 151,6\text{ Kč}$

V březnu náleží ženě dávka za 31 dní ve výši 4 699,6 Kč. (= $151,6\text{ Kč} \cdot 31\text{ dní}$)

Ženě náleží celková výše dávky za leden až březen ve výši 6 914,5 Kč.

Vyrovňovací dávka na Slovensku

DVZ před převedením = 700 Kč

Měsíční vyměřovací základ před převedením = $700\text{ Kč} \cdot 30,4167\text{ dní} = 21\,291,7\text{ Kč}$

Měsíční vyměřovací základ za leden = 19 000 Kč.

Rozdíl mezi měsíčním vyměřovacím základem před převedením a měsíčním vyměřovacím základem za leden = $21\,291,7\text{ Kč} - 19\,000\text{ Kč} = 2\,291,7\text{ Kč}$.

Vyrovňovací dávka se vypočítá jako 55 % z rozdílu mezi měsíčním vyměřovacím základem před převedením a měsíčním vyměřovacím základem za leden.

$$2\,291,7 \text{ Kč} \cdot 55 \% = 1\,260,5 \text{ Kč}$$

Měsíční vyměřovací základ za únor = 20 000 Kč.

Rozdíl mezi měsíčním vyměřovacím základem před převedením a měsíčním vyměřovacím základem za únor = 21 291,7 Kč – 20 000 Kč = 1 291,7 Kč.

Vyrovňovací dávka se vypočítá jako 55 % z rozdílu mezi měsíčním vyměřovacím základem před převedením a měsíčním vyměřovacím základem za únor.

$$1\,291,7 \text{ Kč} \cdot 55 \% = 710,5 \text{ Kč}$$

Měsíční vyměřovací základ za březen = 17 000 Kč.

Rozdíl mezi měsíčním vyměřovacím základem před převedením a měsíčním vyměřovacím základem za březen = 21 291,7 Kč – 17 000 Kč = 4 291,7 Kč.

Vyrovňovací dávka se vypočítá jako 55 % z rozdílu mezi měsíčním vyměřovacím základem před převedením a měsíčním vyměřovacím základem za březen.

$$291,7 \text{ Kč} \cdot 55 \% = 2\,360,5 \text{ Kč}$$

Ženě náleží celková výše dávky za leden až březen ve výši 4 331,5 Kč.

Největší rozdíl mezi všemi dávkami nemocenského pojištění v ČR a SR je u vyrovnávací dávky a vyrovnávacího příspěvku v těhotenství a mateřství. Vyrovnávací dávka i vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství jsou založeny na zcela jiném výpočtu. Celková výše dávky za zjišťované 3 měsíce je v ČR o 37,4 % vyšší, než na Slovensku. Příčinou tak vysokého rozdílu je, že vyrovnávací dávka na Slovensku se vypočítá jako 55 % z rozdílu mezi měsíčním vyměřovacím základem před převedením a po převedení na jinou práci. V ČR u vyrovnávacího příspěvku v těhotenství a mateřství se žádné procento pro snížení vyměřovacího základu neuplatňuje. Vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství se vypočítá jako rozdíl mezi původním DVZ a průměrným příjmem po převedení na jinou práci.

5 Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo popsat nemocenské pojištění v České a Slovenské republice a zaměřit se na dávky nemocenského pojištění a jejich srovnání mezi dvěma státy a to mezi Českou a Slovenskou republikou.

Bakalářská práce byla rozdělena do 5 kapitol a doplněna 2 funkčními přílohami.

Ve druhé kapitole bylo popsáno nemocenské pojištění v ČR. Nemocenského pojištění jsou účastni ze zákona č. 187/2006 Sb., osoby samostatně výdělečně činné a povinně zaměstnanci, pokud zaměstnání trvalo nebo mělo trvat aspoň 15 kalendářních dnů a sjednaná částka započitatelného příjmu z tohoto zaměstnání za kalendářní měsíc činí aspoň 2500 Kč. Zahraniční zaměstnanec je účasten pojištění, pokud se na příslušném tiskopisu přihlásil k pojištění. Okresní správy sociálního zabezpečení vyplácejí celkem 4 typy dávek nemocenského pojištění, nemocenské, ošetrovné, peněžitou pomoc v mateřství a vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství. V ČR jde největší část výdajů na výplatu dávky nemocenského. Za rok 2010 tvořily výdaje na nemocenské 14 943 716 Kč. Výdaje na peněžitou pomoc v mateřství tvořily v roce 2010 7 409 591 Kč. Výdaje na ošetrovné byly ve výši 431 452 Kč a výdaje na vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství byly 3 774 Kč, viz příloha č. 1.

Třetí kapitola byla věnována nemocenskému pojištění ve SR. Nemocenské pojištění zabezpečuje ve Slovenské republice Sociální pojišťovna, ale může jej provádět i jiná PO, pokud tak stanoví zvláštní předpis. Povinně jsou účastni nemocenského pojištění podle zákona č. 461/2003 Sb. Slovenské republiky, zaměstnanci, kteří vykonávají práci na území Slovenské republiky nebo mimo území Slovenské republiky, v období určeného zaměstnavatelem, pokud mezinárodní smlouva nestanoví jinak a OSVČ, jejíž příjem z podnikání nebo výnos související s podnikáním byl vyšší než dvanácti násobek vyměřovacího základu, který je ve výšce měsíční minimální mzdy. Dobrovolně může být účastna nemocenského pojištění FO po dovršení 16 let věku, která má na území Slovenské republiky trvalý pobyt, povolení na přechodný pobyt nebo povolení k trvalému pobytu. Z nemocenského pojištění se poskytují dávky nemocenské, ošetrovné, vyrovnávací dávka a mateřské.

Obsahem čtvrté kapitoly bylo srovnání dávek nemocenského pojištění v ČR a SR. Nemocenské se poskytuje pojištěnci, který byl uznán dočasně práceneschopným, nebo mu byla nařízena karanténa. Nemocenské se v ČR poskytuje od 22. dne dočasné pracovní neschopnosti a v období od 4. do 21. dne dočasné pracovní neschopnosti náleží zaměstnanci náhrada mzdy. Zaměstnanci SR vzniká nárok na nemocenské od 11. dne dočasné pracovní neschopnosti. Výše nemocenského za kalendářní den činí v ČR 60 % DVZ.

Přičemž DVZ se dále redukuje prostřednictvím 3 redukčních hranic:

- první redukční hranice 838 Kč,
- druhá redukční hranice 1 257 Kč,
- třetí redukční hranice 2 514 Kč.

Částka do 838 Kč se započítává z 90 %. Částka od 838 Kč do 1 257 Kč se započítává z 60 %. Částka od 1 257 Kč do 2 514 Kč se započítává 30 % a částka nad 2 514 Kč se nezohledňuje. Výška nemocenského zaměstnance ve SR činí 55 % denního vyměřovacího základu. I když byla výše nemocenského z DVZ v ČR vyšší o 5 % oproti SR, byla celková dávka nemocenské v ČR nižší, než na Slovensku. Důvodem je to, že v ČR existují 3 redukční hranice, které v podstatě snižují redukovaný DVZ a také to, že na Slovensku vzniká nárok na nemocenské u zaměstnance od 11. dne dočasné pracovní neschopnosti a v ČR od 22. dne dočasné pracovní neschopnosti.

Na ošetřovné má nárok zaměstnanec, který nemůže vykonávat práci z důvodu ošetřování nemocného člena domácnosti. Nemocný člen domácnosti nemusí být nutně potomek ani přímý příbuzný, ale musí prokazatelně žít ve společné domácnosti. Tato podmínka neplatí v případě, kdy rodič ošetřuje nebo pečuje o dítě mladší 10 let. Podpůrní doba u ošetřovného v ČR činí maximálně 9 dní. Výše ošetřovného v ČR činí 60 % redukovaného DVZ. Ošetřovné na Slovensku se poskytuje za kalendářní dny a výše ošetřovného činí 55 % denního vyměřovacího základu. Procentuální výše ošetřovného v ČR je o 5 % vyšší než na Slovensku, ale vypočítané ošetřovné za kalendářní den je v ČR nižší, než na Slovensku.

Peněžitá pomoc v mateřství a mateřské jsou dávky, poskytované z důvodu těhotenství nebo péče o narozené dítě. Výše této dávky činí v ČR 70 % redukovaného DVZ za kalendářní den. Peněžitá pomoc v mateřství se poskytuje v ČR 28 týdnů ode dne nástupu na peněžitou pomoc v mateřství. Nárok na mateřské ženě zaniká na Slovensku uplynutím 34. týdne od vzniku

nároku na mateřské. Výška mateřského je 65 % DVZ od prvního dne. Procentuální výše dávky je v ČR o 5 % vyšší, než na Slovensku, ale celková vypočítaná výše dávky je v ČR o dost menší, než výše dávky na Slovensku.

Podmínkou nároku na vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství je, že zaměstnankyně byla kvůli těhotenství a mateřství dočasně převedena na jinou práci a z této práce má bez svého zavinění nižší výdělek. Největší rozdíl mezi všemi dávkami nemocenského pojištění v ČR a SR je u vyrovnávací dávky a vyrovnávacího příspěvku v těhotenství a mateřství. Vyrovnávací dávka i vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství jsou založeny na zcela jiném výpočtu. Vyrovnávací dávka na Slovensku se vypočítá jako 55 % z rozdílu mezi měsíčním vyměřovacím základem před převedením a po převedení na jinou práci. V ČR u vyrovnávacího příspěvku v těhotenství a mateřství se žádné procento pro snížení vyměřovacího základu neuplatňuje. Vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství se vypočítá jako rozdíl mezi původním DVZ a průměrným příjmem po převedení na jinou práci.

Nemocenské pojištění v ČR není shodné s nemocenským pojištěním ve SR, má řadu rozdílů. Největším rozdílem je, že se v ČR pro výpočet nemocenského, ošetřovného a peněžité pomoci v mateřství, DVZ dále redukuje pomocí 3 redukčních hranic, které výši DVZ snižují. Dávky nemocenského, ošetřovného a peněžité pomoci v mateřství jsou v ČR vypláceny nižší, než ve SR. Vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství se naopak v ČR poskytuje vyšší, než ve SR.

Seznam použité literatury

Odborné publikace

KODROVÁ, Jaroslava a Zdeněk SCHMIED. *Náhrada mzdy a nemocenské zaměstnance*. 3. vyd. Olomouc: Anag, 2011. 151 s. ISBN 978-80-7263-631-0.

KREBS, Vojtěch a kol. *Sociální politika*. 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2010. 542 s. ISBN 978-80-7357-585-4.

PŘIB, Jan. *Nemocenské pojištění v praxi*. 2. vyd. Praha: Grada, 2010. 218 s. ISBN 978-80-247-3203-9.

RIEVAJOVÁ, Eva a kol. *Sociálne zabezpečenie*. Bratislava: Ekonóm, 2008. 234 s. ISBN 978-80-225-2545-9.

ŠUBRT, Bořivoj. *Náhrada mzdy zaměstnance*. 3. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2011. 136 s. ISBN 978-80-7357-612-7.

ŽENÍŠKOVÁ, Marta a Jan PŘIB. *Zákon o nemocenském pojištění s komentářem a příklady*. 4. vyd. Olomouc: Anag, 2011. 247 s. ISBN 978-80-7263-642-6.

Odborný časopis

ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ. Průvodce dávkami nemocenského pojištění v roce 2012. Praha: 2012. ISBN 978-80-87039-28-1.

Zákony a vyhlášky

Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění

Zákon č. 470/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

Zákon č. 461/2003 Z. z., o sociálním poistení

Zákon č. 521/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov

Internetové zdroje

Český statistický úřad, dostupné na <<http://www.czso.cz>>

Česká správa sociálního zabezpečení, dostupné na <<http://www.cssz.cz/cz>>

Sociální poist'ovňa, dostupné na <<http://www.socpoist.sk/>>

Seznam zkratk

ČR	Česká republika
ČSSZ	Česká správa sociálního zabezpečení
ČTÚ	Český telekomunikační úřad
DVZ	Denní vyměřovací základ
EU	Evropská unie
FO	Fyzická osoba
Kč	Korun českých
NKÚ	Nejvyšší kontrolní úřad
OSSZ	Okresní správa sociálního zabezpečení
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
PO	Právnícká osoba
SR	Slovenská republika
ÚSC	Územní samosprávný celek

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byl(a) seznámen(a) s tím, že na mou diplomovou (bakalářskou) práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou (bakalářskou) práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová (bakalářská) práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne

.....
jméno a příjmení studenta

Seznam příloh

Příloha č. 1: Výdaje na dávky nemocenského pojištění podle druhů dávek v ČR (v Kč)

Příloha č. 2: Žádost o vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství

Příloha č. 1: Výdaje na dávky nemocenského pojištění podle druhů dávek v ČR (v Kč)

Rok	Nemocenské	Ošetřovné	Peněžitá pomoc v mateřství	Vyrovňovací příspěvek v těhotenství a mateřství	Celkem
2006	26 962 636	824 983	4 981 486	4 249	32 773 354
2007	27 880 801	893 366	5 892 890	3 847	34 670 904
2008	24 769 073	811 272	6 296 831	4 433	31 881 609
2009	18 214 720	729 070	7 084 390	5 170	26 033 350
2010	14 943 716	431 452	7 409 591	3 774	22 788 532

Zdroj: Český statistický úřad

Příloha č. 2: Žádost o vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství

<div style="border: 1px dashed black; padding: 10px; min-height: 60px;">Evidenční štítek</div>	<div style="border: 1px solid black; padding: 10px;"><h3>Žádost o vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství</h3></div>
A. Osobní údaje zaměstnankyně	
<div style="border: 1px solid black; padding: 5px;"><p>Příjmení a jméno: <input style="width: 90%;" type="text"/></p><p>Rodné číslo¹⁾: <input style="width: 200px;" type="text"/></p><p>Adresa trvalého pobytu: <input style="width: 95%;" type="text"/></p><p>Zaměstnavatel: <input style="width: 95%;" type="text"/></p><p>1. Podle mého lékařského vyšetření nastane u jmenované porod pravděpodobně dne <input style="width: 150px;" type="text"/> 2)</p><p>2. Porod nastal dne <input style="width: 150px;" type="text"/> 2)</p><div style="text-align: right; margin-top: 10px;"><div style="border: 1px solid black; width: 200px; height: 20px; margin: 0 auto;"></div><p style="font-size: small;">Razítko zdravotnického zařízení, jmenovka a podpis ošetřujícího lékaře (gynekologa)</p></div></div>	
B. Důvod převedení na jinou práci	
<div style="border: 1px solid black; padding: 5px;"><p>1. Potvrzení zaměstnavatele</p><p>Zaměstnankyně koná práci <input style="width: 500px;" type="text"/></p><p>Tato práce je těhotným ženám, matkám do konce devátého měsíce po porodu a kojícím ženám zakázána – viz položka <input style="width: 100px;" type="text"/></p><p><input style="width: 500px;" type="text"/> seznamu prací zakázaných těhotným ženám, matkám do konce devátého měsíce po porodu, kojícím ženám v ustanovení § 2 až 4 vyhl. č. 288/2003 Sb.</p><div style="display: flex; justify-content: space-between; margin-top: 10px;"><div>Datum <input style="width: 150px;" type="text"/></div><div style="text-align: right;"><div style="border: 1px solid black; width: 200px; height: 20px; margin: 0 auto;"></div><p style="font-size: small;">Razítko a podpis zaměstnavatele</p></div></div></div>	
<div style="border: 1px solid black; padding: 5px;"><p>2. Rozhodnutí ošetřujícího lékaře / zařízení závodní preventivní péče</p><p>Zaměstnankyně nekoná práci zakázanou těhotným ženám, matkám do konce devátého měsíce po porodu, kojícím ženám, koná však práci <input style="width: 100px;" type="text"/></p><p>Tato práce podle rozhodnutí zařízení závodní preventivní péče po rozhodnutí ošetřujícího lékaře ze dne <input style="width: 150px;" type="text"/> ohrožuje její:</p><div style="margin-left: 20px;">☐ těhotenství³⁾ ☐ zdraví³⁾ ☐ mateřství³⁾ ☐ schopnost kojení³⁾</div><div style="display: flex; justify-content: space-between; margin-top: 10px;"><div>Datum <input style="width: 150px;" type="text"/></div><div style="text-align: right;"><div style="border: 1px solid black; width: 200px; height: 20px; margin: 0 auto;"></div><p style="font-size: small;">Razítko zdravotnického zařízení, jmenovka a podpis ošetřujícího lékaře / lékaře závodní preventivní péče</p></div></div></div>	
<div style="display: flex; justify-content: space-between; align-items: center;"><div style="text-align: left;"> 2 2 0 7 2 8 3 4 0 8</div><div style="font-size: x-small;"><p>¹⁾ Neří-ří příděleno rodné číslo, uveďte se evidenční číslo pojištění nebo datum narození.</p><p>²⁾ Vyplní se podle toho, zda jde o těhotnou ženu, matku do konce devátého měsíce po porodu nebo o kojící ženu. Ošetřující lékař vyplní bod A, a pokud své rozhodnutí v bodě B 2. Lékař závodní preventivní péče potvrdí své rozhodnutí v bodě B 2 o tom, že jsou dány důvody uvedené v § 42 odst. 1 zákona č. 187/2006 Sb.</p><p>³⁾ Hodičce označte X</p></div><div style="text-align: right; font-size: x-small;"><p>ČSSZ – 89 626 4 III/2010</p></div></div>	

C. Potvrzení zaměstnavatele o převedení na jinou práci

- ☐ Zaměstnankyně byla převedena na jinou práci pro ni vhodnou³⁾
Zaměstnankyni byly upraveny pracovní podmínky spočívající
- ☐ ve snížení množství požadované práce a pracovního tempa, popřípadě zproštění výkonu některých prací³⁾⁴⁾
 - ☐ v přeložení výkonu práce do jiného místa nebo převedení na jiné pracoviště³⁾
 - ☐ ve zproštění výkonu noční práce³⁾
 - ☐ Těhotná zaměstnankyně činná v uměleckém oboru byla převedena na jinou práci, protože z důvodu těhotenství nemůže veřejně vystupovat.³⁾

Ode dne

Zaměstnankyně dosahuje bez svého zavinění nižšího započitatelného příjmu, než před tímto převedením na jinou práci.

Datum

Razítko a podpis zaměstnavatele

D.

Uplatňuji nárok na vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství.

Tuto dávku žádám vyplatit způsobem:

- ☐ poukázáním na můj účet číslo kód banky³⁾
další údaje (viz Upozornění)
- ☐ poštovní poukázkou na adresu³⁾

Datum

Podpis zaměstnankyně

³⁾ Hodící se označte X

⁴⁾ Za snížení množství požadované práce a pracovního tempa nelze považovat zkrácení pracovního úvazku.

Poučení

Nesouhlasí-li zaměstnankyně s rozhodnutím ošetřujícího lékaře uvedeným v části B 2, že dosavadní práce ohrožuje její těhotenství, zdraví, mateřství nebo schopnost kojení, má možnost podat do tří dnů ode dne doručení rozhodnutí návrh na jeho přezkoumání ošetřujícímu lékaři (zařízení závodní preventivní péče), který rozhodnutí vydal. Pokud ošetřující lékař (zařízení závodní preventivní péče) nebo vedoucí zdravotnického zařízení návrhu na přezkoumání nevyhoví, předá jej do pěti dnů od jeho doručení k rozhodnutí správnímu úřadu, který vydal rozhodnutí o registraci zdravotnického zařízení nebo je zřizovatelem zdravotnického zařízení (§ 77 zákona č. 20/1966 Sb., v platném znění).

Upozornění

Vyrovňovací příspěvek v těhotenství a mateřství se poukazuje na účet příjemce dávky u peněžního ústavu v České republice. Uveďte též specifický symbol, je-li k Vašemu číslu účtu přidělen. Na žádost pojištěnce se vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství vyplácí v hotovosti prostřednictvím držitele poštovní licence, tj. poštovní poukázkou. V případě výplaty dávky v hotovosti poštovní poukázkou hradí náklady za doručení příjemce dávky. Na základě žádosti pojištěnce se vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství vyplácí do ciziny jen na účet pojištěnce u banky v cizině. Náklady této výplaty platí příjemce dávky. V tomto případě je třeba uvést číslo účtu ve tvaru IBAN, název účtu příjemce, název, adresu a stát banky v cizině, Id kód banky a typ Id banky (např. BIC SWIFT kód).